

22-dik sz. Junius 3. 1866.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.**

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1866.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV
M. AKAD. NYOMDÁSZNÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „Herceg Eszterházy Pál.“ — „Az öreg katona elbeszélése.“ *Szeghy Miklósról.* — „Viddintől Bukuresztig.“ — „A pesti állatkert és épületei.“ — „A hamburgi állatkert kis medvéi.“ *Sz. A.* — „Az íveg. I.“ — „A korallszigetek alakulása.“ *Molnár Alad.* — „Bukureszti levél.“ *r. l.* — „Egy hét története.“ *Vadnai Károlytól.* — „Vegyes közle-

mények.“ — „Ujdonságok.“ — „Irodalom.“ — Nemzeti színház.“ — „Szerkesztői üzenetek.“
Képek: „Hg. Eszterházy Pál.“ — „Oláhországi kocsi.“ — „Hogyan kell az oláh kocsiába lépni.“ — „Bolgár part Ruszcsuk fölött.“ — „Ruszcsuk.“ — „A fiatal medvék ketrece.“ — „Karikaturák.“

Ujdonságok.

—v.— (Adakozás.) Az inséget szenvedő bukovinai magyarok részére szerkesztőségünkhez küldöttek:

Pongrácz-Zalkovszky Sarolta urnő	
Tamásfalváról	10 fót
Vimmer Ferenc ur Szobról	3 "
Nagy István közhuszár Pestről	1 "

Összeg 14 fót

A csalóközies részére:

Vimmer Ferenc ur Szobról	3 fót.

Ez összegeket — melyekért inséges magyarjaink nevében köszönetet mondunk — rendeltetésük helyére küldtük, s kérjük lapunk olvasóit, sziveskedjenek amugy is gyér s pusztuló fajunk nyomora enyhítésére bármilyen csekély adományokat beküldeni, melyeket sietni fogunk mindig az illető lelkes urak kezéhez juttatni.

— (Több fővárosi polgár) máj. 20-án a városháznál gyűlést tartott, s abban elhatározták, hogy Ő Fölségéhez hűségi nyilatkozatot küldenek, s egyszersmind fölkérik, hogy a netáni háboru tartama alatt Császárné Ő Fölségét, gyermekeikkel együtt, Budavárba küldeni méltóztassék. Azt is elhatározták, hogy háboru esetén bizottmányt alakítsanak s a magyar sebesültek számára gyűjtőseket rendeznek.

— (A budai várpalota) jobb szárnyán Császárné Ő Fölsége számára még 9 terem berendezését rendelték el, s e célra lilaszin selyem-szöveteket küldtek le Bécsből. Junius 9-kéig minden munkával el kell készülni.

— (A közintézetek ügyében) alakított országgyűlési bizottmány elnökeül gr. Mikó Imrét, előadó-jául Várady Gábort választották; a munkálati sorrend elkészítésére héttagu albizottmányt neveznek ki.

— (A képzőművészeti társulat) kiállításában Deák Ferencnek egy életnagyságu képe látható. A nyugodt, méltóságos alak asztal mellett áll, s jobbajával az 1848-ki törvénykönyvre támaszkodik. E képet Torontálmegye megbizásából természet után Szamosy Elek festette. Nehány nap mulva N. Beoskeretke küldik, hol a megyeház nagy termet fogja díszíteni.

— (A magyar természetvizsgálók) és orvosok idei nagygyűlésének elnöke, hg Koburg 2000 fót adott Gömörmegye természettudományi leírására. E mű, melynek elkészítésével Hunfalvy Jánost bízták meg, sajtó alatt van, s a gyűlés idejére meg fog jelenni.

— (Tünemény.) Mult hétfőn délelőtt 11 óra táj-

ban a nap körül nagy, áttetsző piroszöld színű, szivárványszerű udvar mutatkozott, melyet természetesen sokan megbámultak. A tünemény mintegy félóráig tartott. Sokan esőre vontak belőle következtetést, s csakugyan még aznap este esni kezdett villámlás és mennydörgés kíséretében.

— (Vámbéry utazási munkája) különböző nyelvű kiadásából eddig 24,000 példány kelt el. Jelenleg „Vázlatok Közép-Azsiából“ című új munkán dolgozik, melyben Közép-Azsiának egyes részeit tüzetesebben ismertetni, s különösen elő fogja tüntetni a keleti és nyugati izlam közti különbséget. Dsagatai nyelvészeti tanulmányait már sajtó alá adta.

— (Az elhunyt szatmári püspök), Haas Mihály vagyona örököséivé 30 szegény iskolatanítót nevezett ki, kik közt a tőkésitendő vagyon kamatai évenként ki fognak osztatni.

— (Ellopott harang.) Csongrád megye Oszt helységében a templom tornyából ismeretlen tettesek egy 170 fontos harangot loptak el. Ritka tolvajság.

— (A gödöllői kastélyt), mely jelenleg a belga bank birtoka, Lagrand-Dumonceau, az egyik igazgató, minden díj nélkül felajánlta háboru esetére, laktanyának vagy kórháznak. Gr. Batthyányi Ödön pedig háboru esetére rohonci várában 20 sebesült ápolására ajánkozott.

— (B. Eötvösnek és Vámbérynek) Ő Fölsége megengedte, hogy a mexikói Guadeloupe-rendet viselhessék; utóbbinak a persa sir és khorsid (nap és oroszlan) rendek viselését is.

— (Új magyar nemes.) Hir szerint Ő Fölsége Szalay József egri jogakademiai tanárt az oktatás terén tanusított érdemeinek elismerésenl, magyar nemesi rangra emelte.

f. l. (Balaton-Füredről) írják, hogy a Császárné Ő Fölsége elfogadására tett készületeket most már nem folytathatják oly erélylyel mint kezdetben, miután a magas látogatáshoz ez évben kevés remény lehet. Az uradalmi épület első emeletében lett volna számára diszes szállás rendezve. Különös figyelmet fordítottak Ő Fölsége óhajtaása szerint arra, hogy szállásáról a Balaton tavára láthasson. E végett az épület Balaton partjára néző homlokzatára diszes erkély lön készítve, rajta ékes magyar koronával. Ez erkély egy csinos tereméből nyílt, mely Ő Fölsége íróterme lett volna. E tereméből 9 egymásból nyíló szoba volt egy sorban. Az épület jobb oldalán négy szoba a főudvarmesterné (gr. Königseggné) számára lett volna elrendezve; azontul pedig az udvari személyzet számára voltak készítve szállások. A másodemeleten Császár Ő Fölsége

Második évi folyam.

22. szám.

Junius 3. 1866.

Herceg Eszterházy Pál.

A nemrég elhunyt herceg Eszterházy Pál nemcsak magas származása és fényes vagyona következtében elfoglalt állásánál fogva, hanem még arról is nevezetes, hogy mint diplomata előkelő szerepet vitt és többször fontos küldetésben járt el; s a mi reánk nézve legfőbb, s a mi őt történetünkben emlékezetessé teszi az, hogy az 1848-diki felelős magyar miniszteriumnak tagja volt.

Herceg Eszterházy Pál született 1786-ban, március 10-kén. Mintegy husz éves korában diplomatai pályára lépett, s már 23 éves korában Metternich és Schwarzenberg hercegekkel a Napoleon császár és Mária Luiza főhercegnő, I. Ferenc leánya közti házasság létrehozatalán működött; néhány évvel később az események sajátos fordulata után ugyanezen házassági frigy felbontásánál is szerepelt. Az 1810-től 1814-ig le-

folyt zavaros időkben követ volt fölváltva Drezdában és Hágában, s 1814-ben, miután Napoleonnál rendkívüli küldetésben járt, a római szentszéknél képviselte az ausztriai udvart. Később számos

évig londoni követ volt. 1825-ben mint koronázási nagy-követ jelent meg Párisban X. Károly trónraléptekor. Nemsokára azonban visszatért londoni állomására s ott 1830-ban nagy tevékenységet fejtett ki Hollandia és Belgium különválasztása ügyében. Mint diplomatának megbecsülhetlen tulajdona volt, hogy az idegen fejedelmek s a magasb körök személyes vonalmát meg tudta nyerni. Londonban IV. György király s a hatal-

Hg. Eszterházy Pál.

mas Wellington herceg különös előszeretettel viseltette iránta. A drezdai udvarnál és Franciaország salonjaiban készítettett elő nem egy fontos kérdés eldöntése.

A diplomatai pályáról gyengült egészségi állapota miatt 1841-ben visszavonult, s ezután részint Bécsben, részint birtokain tölté napjait. 1847-ben, mint Sopronmegye örökös főispánja, a magyar természetvizsgálók és orvosok soproni nagygyűlésén elnökölt, s ez időben a hazai és nemzeti ügyek iránt, melyektől oly sokáig távol maradt, érdekeltséget kezdett tanusítani.

1848-ban a Batthyányi miniszterium tagja lett, mint állandóan a király személye körül levő magyar miniszter. Feladata volt az ausztriai és magyar minisztertanácsok, valamint a korona és a nemzet közt közvetítő szerepet vinni, melyre az udvarnál volt nagy befolyásánál fogva kiválólag alkalmasnak látszott. Mennyiben felelt meg e fontos és nehéz feladatnak, mennyit tett és mennyit tehetett volna 1848-ban a bécsi udvar és az ország közt kitört viszály kiegyenlítésére: — a történet dolga megítélni.

Szeptember első napjaiban lemondott tárcájáról, s ezután teljes elvonultságban élt. 1856-ban lépett föl még egyszer, utoljára, nyilvánosan, midőn a mostani orosz cár koronázásán, mint osztrák követ, szokott fénynyel és példabeszéddé vált pompával jelent meg Moszkvában.

A herceg csaknem állandóan Bécsben lakott. Születésénél és nevelkedésénél fogva is ugyszólván bécsi, fiatalkori folytonos diplomatai foglalkozásánál fogva külföldinek volt nevezhető. Agg napjaiban azonban ambíciója lett, hogy saját hazájában a legjobb véleménynyel legyenek róla, s már csak rövid élete végnapjai után kedves emlékek maradjanak hátra. Tetemes adományokat tett

jótekmény és közműveltségi intézeteinkre, s legutóbb a gazdag családi képtárt, melylyel Európának magánképtárai közül alig versenyezhet valamelyik, az akadémia palotájában Pesten állíttatta föl. Családi titkos levéltárát megnyitá történetíróink előtt, s Szalayt egy híres öséről (Eszterházy Miklós nádorról) szóló munka megírására kérte föl; e megindított becses munka befejezetése is biztosítva van.

Mult évben a Bécsnél egészségesebb levegőjű Regensburgba költözött. Bajorországban nemcsak birtoka volt, hanem rokonai is a Taxis hercegi családban, melyből anyja származott. Regensburgban hunyt el a 80 éves herceg f. é. máj. 22 én. Fia: Miklós hg, és három fiatal unokája: Pál, Alajos és Miklós maradtak utána.

Hg Eszterházy Pál, mint egy életirója jellemzi, teljesen kiművelt s kitanult udvari ember volt, ragyogó nagyur modorában, hajlamaiban, szokásaiban; tapasztalt diplomata, s mint ilyen annyi udvari léget szívott be, hogy abban tökéletesen otthonos volt. Élénk, elmés, udvarias, szalonszerű; a kabinetben ügyes és gyors dolgozó. Londoni követsége idejéből sok adoma kering felőle, mely pazar oligarkhaként tünteti föl. A 16-ik század gazdag és urkodó magyar mágnása egyesült benne a 19-ik század angol lordjával. Ezért a nemzeti pártnak nem is volt soha kedvence, s a demokratáknál nem örvendett népszerűségnek. Ő ezzel keveset gondolt; ment a maga útján, s mint ügyes diplomata, annak idején félrevonult a sodró ár elől, mely oly sok embert, jókat és roszakat, magával ragadott.

Az öreg katona elbeszélése.

(Egy 1863-diki lengyel forradalmi tiszt naplójából.)

(Vége.)

A türelem pohara csordultig megtelt.

Isten a bizonyosságom, öreg vérem pezsgésbe jött, midőn a varsó-vidéki fölkelés hírért vettem. Mi öregék, nem sokat adunk a biztatásra; úgy vélekedtünk: mikor mi hadsereggel s ágyukkal nem tudtunk boldogulni, mit tehet a bottal fegyverzett csöcselék? De Isten látja lelkemet, ha Kata nincs, mégis előveszem a vén kardot, s elmegyek a keresztes hadba, s a muszkán kiütött volna a veríték.

Az én Antalom nem volt az anyámasszony katonája. Hozzám jött.

— Atyám uram, — így szólított a kézfogó óta, — ámbátor a szív a válás gondolatára majd megszakad, nem illik énnékem itt maradnom, mikor

amott foly a vér. Áldjon meg apám, elmegyek a csatába. És ha Isten megengedi hazatérnem, hozzáam adja Katinkát.

— Az Isten áldjon meg, fiam; ha neki úgy tetszik, boldogok lesztek; ha nem, — ki fog övele ellenkezni?

— Ma egy osztály indul városunkból, — folytatá Antal; — mondtam nekik, hogy velük megyek, és megyek! mert kegyelmed megengedi, s áldását bírom.

— S az enyimet, Antal, — hangzott e pillanatban leánykám elfojtott szava, melytől mindketten összeresztünk.

Halványan jött ki a kamarából, mint a fal.

— Hát itt hagysz, — egy szó nélkül?

— Azt akartam kedvesem, — rebege Antal.

— Apám . . . Antal! — szólt sirva az én galambom, — azt ti titkolni akartátok előttem. . . Azt hittétek, gyöngébb vagyok, hogysem a válást kedvesemtől elviselhessem. Antal, én szeretlek, az Isten látja mennyire, de ő erőt fog adni nekem, hogy meg nem halok és te visszatérsz. . . Menj! . . . menj! . . . Itt van anyám kis kereszjte, óvjon meg minden veszélytől. . . — Könyei nem engedék folytatnia, félholtan esett karjainkba.

Ne csodálkozzatok rajta, hogy az öregnek könye hull. Azt hívém, leányom van, s az csaknem Isten angyala volt. . . Épen azért, nem is sokáig maradt a földön.

Másnap csak ketten voltunk. Antal sok mással együtt eltávozott.

Halálos ellenségem sem mondhatja, hogy rossz lengyel vagyok. Fiatalon csatába mentem; türtem éhséget, hideget, s föl nem vettem; a mit lehetett, föláldoztam, — szerettem a hazát. De azon pillanattól fogva, midőn a harc magával sodorta a szegény leány boldogságát, a mióta Antal fegyverben állott, még jobban szerettem, ha ugyan lehet, s forrón kértem Istent, engedje győzni a lengyeleket.

Az én angyalom Katinka, bár szenvedett, vigasztalt engem, öreget, szegényt. És láttam fogyni erejét napról-napra: szemem láttára hervadt a gyönyörű virág, s csak néztem lassu kimulását, — segítenem nem lehetett! . . . Antalról ritkán kaptunk hírt, s az mind egyre ment: él, vitézül harcol; de a hazatérésről szó sem lehet, mert csak az Isten tudja, hogy végződik a dolog.

Nem tér vissza, nem tér vissza. S az én szegény gyermekem már csak árnyéka önmagának: nem panaszkodik, még vigasztal is engem, de napról-napra közelebb áll a sirhoz.

Kétségbe voltam esve. Bocsásd meg bűnömet mennyei Isten, de nem egy ízben átkoztam magamat, hogy megengedtem távoznia, átkoztam azokat, kik a harcot megindították. . . Nagy bűn bizonyára! Oh de ti nem tudjátok, mint fáj az az öregnek, midőn veszni látja, a mi az életben számára fennmaradt. Istenem, Istenem, miért látogatsz meg gyakran oly sulyosan!

Körülnézett a hallgatók csoportján.

— Elszomorodtatok? Hát mire való is volt az öreget beszédre kényszeríteni! E kebelből kihalt az öröm. Fájdalom dúl abban, mig végre majd szétfeszíti, ha muszka golyó nem segít.

De halljátok a befejezést; nincs már messze, mint

nincs messze az idő, midőn az öreg lerakja csontjait valahol, táplálékul a farkasoknak.

Egy este nagy mozgalom támadt városunkban, Rövid idő múlva megtudtuk, hogy foglyul esett fölkelőket kísérték be, kiknek egyikét, a főkolompóst, a mint elnevezék, valószínűleg fölakasztják a muszkák. Magam hallottam ezt egy részeg katonatiszt szájából, ki fennen dicsekedett vele, hogy ő hozta a lázadókat.

Szívem összeszorult; főlshajték s házamba vonultam.

A küszöbön Katával találkozám.

Árnyék volt az már, nem leány; de azon pillanatban szokatlan lánggal égett szeme.

Megragadta kezemet, s reszkető hangon mondá:

— Ő itt van! elhozták!

— Kit? Ki hozta el?

— Antalt a muszkák?

Kövéd dermedtem, de hamar azon gondolatom jött, hogy tán semmi sincs a dologban.

— Mi jut eszedbe, Kata! Hoztak fölkelőket, az igaz, de ki mondta neked, hogy Antal köztük van?

— Szívem mondja! — válaszolt és zokogva esett karjaimba. Oh apám, apám!

Vigasztaltam, a mint lehetett, szórakoztattam, de engem is megszállt a sötét gondolat, hogy a foglyok közt mégis ott lehet Antal; biztam mindazonáltal Istenben, hogy az nem valósul

Fájdalom, valósult!

Másnap hire futamodott a városban, hogy a fölkelők vezérét halálra ítélték. Az elítélt Antal volt. Oh, a mi kín ezt az öreg szívet akkor összefacsarta — csak Isten szentjei tudják az égben, és véresen veszik meg majd a szenvedés árát a gyilkoson! . . . Elhatároztam mégis meg nem mondani Katinkának az igazat. Tudtam is én, mit akartam a titkolódzással. Elég az hozzá, nem szóltam.

Életemben először hazudtam, és nem adott hitelt szavamnak.

— Esküdjél! — kiáltá — esküdjél e feszületre! És megragadta a feszületet, s elém tartá.

Megesküdttem.

Nagy bünt követtem el, de nagyon is szerettem azt a gyermeket.

Megnyugodott, a mint megnyugszik az ember abban, a mit elhinni nem tud.

Másnap jelen voltam a kivégzésnél.

Ráismertem, mindamellett hogy megváltozott, s a szent vértanuk dicsfénye folyta körül.

Biztos léptekkel haladott. Megállt az akasztófa alatt. Körültekintett s észrevett engem.

— Katinka! kiáltott föl.

S e pillanatban kétségbeesett női jajszó hangzott mögöttem. Halaványon, mint a halál, bomlott hajjal futott felém az én leánykám. Kezét a bitó felé terjesztve, szeméit reám szegezve, nyögé: ő az!

— Antal!... Megesküdtél... tette hozzá.

Megperdült a dob. Egy jajszó szabadult ezer kebelből, s egy pillanat múlva két tetemet láttam magam előtt: amott Antal függött halottan; emitt ő feküdt — kiszenvedt angyalom, Katinkám.

Érzéketlenül rogytam össze. És a lélek nem szállt tova, egyesülni kedveseimmel örökre!... Antal tetemét elvittem a muszkáktól, megveszte-

getvén az öröket, s mindkettejüket eltemetém a temetőben. És sirjuk fölött az öreg utolsó imája szörnyű fogadás volt: boszut állani gyermekeim gyilkosain!

És ime, itt vagyok köztetek, én, a ki öreg apátok lehetnék.

Feje mellére hanyatlott; a hallgatók mélyen elgondolkoztak.

Engem a kötelesség szólított.

Istenem! mily szerencsétlenek vagyunk.

(Lengyelből)

Szeghy Miklos.

Viddintől Bukuresztig.

III.

(A Duna képe Szisztov alatt. — A bolgár partok Rusztesuk fölött. — Rusztesuk. — Furcsa teher-rakodás. — Gyurgyevo. — Mikor még az oláh a magyarral egyet értelt. — Mihály vajda és Báthory Zsigmond. — A szabadság szigete. — Oláh szekerek.)

Most már közledünk Gyurgyevóhoz. A gőzösön való két órai hajózás után el kell majd hagynunk azon méltóságos folyót, melynek változatos tájai annyira lebilincseltek figyelmünket.

A Duna itt már oly széles, hogy tengernek látszik, s gyönyörködünk a távol láthatárban, melyet inkább csak sejtünk mint látunk, s ha felemeljük szemein-

ket, egyetlen bárányfelhőskét sem pillantunk meg a kék égen és a semmiségbe belé tekintve, elbámulunk a végetlen ürön. — — A török éghajlat alatt török lelki állapot száll meg minket.

Ismét lejtős hegyoldalt érünk a bolgár parton, melynek lábát a Duna mossa. Egy széles, mélyen a szirtekbe vájt ut fölvezet a hegy ormára. A víz szélén, szelid és cserjés hegyhajláson kis falucska van, közepéből kinyuló fehér toronnyal, s ez az az utolsó állomás a Duna ezen egyformán szomorú és kopár partján még két óráig tartó utunkban.

Ezen hegylejtő kezdete azon végtelen szirtlancolatnak, mely a folyamat négy—öt mértföldnyi hosszúságban szegélyzi, s mely több helyen emelkedik, majd meg süllyed, a nélkül azonban, hogy végkép lapályt képezne, hacsak a Rusztesuk fölötti vidék nem mondható annak, hol megszűnik a lejtő s helyét meredély váltja föl. Ezen meredély mintegy két mértföldnyi hosszúságban, itt-ott kisebb-nagyobb szakadásokat, bevágásokat láttatva, — ember-kéz által alkotott végtelen falnak látszik.

Rusztesuknak, mint a többi parti városnak kikötője tág terén láthatni a nagy ereszes kávé- s

vámházakat, s a nem épen nagyon jó karban levő áru-raktárakat. — Jár-kél itt a nép, nagy szekerekre rakodik, s a már fönnebb említett óriás hordókat guritgatja le a bárkákba. Bárha nagyon különös az a mód, a hogy itt a teher szállító szekere-

Oláhországi kocsi.

ket megrakni szokták, mindazáltal minden kereskedő városra mutat, ezen mód t. i. abból áll, hogy a szekereket rakodás előtt oldalt döntik, aztán így gurítják beléjük a tonnákat, göngyöket vagy ládákat, s mikor már nem fér beléjük több, akkor előjönnek a munkások, szomszédok és léhütők, s a szekeret egyik oldalán ugyanannyi ember igyekszik fölemelni, a hány huzza a másikon lefelé. Ezen művelet arról tanuskodik, hogy Rusztesukban szívesen segítenek egymáson az emberek, s azt is mutatja, hogy elég ember van itt, a kinek nincs semmi dolga.

A várostól jobb kézre tekintve emelkedik a rusztesuki erőd, melynek a Dunáról csak földtöléseit és mellvédjeit láthatni; ezen erőd nemesak a városon, de a folyón is uralkodik. Maga a város igen alacsony domb mögött fekszik; két oldalt lombos fákkal beültetett ut és palánkokkal körülvett apró házaeskák szegélyzik. A váraes közepéről merész emelkedésű, aranyozott csúcsu minaret magaslik az égnek.

Gyurgyevo kikötőjébe érkezve, mi sem tanúskodik e város jelentőségéről, hacsak az nem, hogy a vámtisztek úgy fölturkálják az utas holmiját, miként nincs emberi hatalom, mely azt utánuk egyhamar rendbe hozhassa.

Gyurgyevo kietlen rónára van építve, mely Bukarest felé kissé fölemelkedik, míg a Duna felé egészen lelapul, sőt némely helyütt a folyó partjain mocsárossá is válik. A Duna folyása itt-ott apró és sivár szigetkéktől van megszakgatva. — Gyurgyevo közepét szabálytalan s jelentéktelen templommal ékeskedő tér, s aztán néhány nagyon rozsul vagy egyáltalán nem kövezett utca és apró, alacsony házak képezik. Ezeken túl több új házat is láthatni, melyek a szerint és ott vannak építve, a hogy és a hol tetszett tulajdonosaiknak, a nélkül hogy egymásután sorban következnenek, e helyett azonban mindegyik mellett van fallal bekerített kert. A kereskedelemnek szánt utcákban nagy áruraktárakat, igen sok csapszékot s végtelen sok borbélyműhelyt láthatni.

Mínthogy szombaton érkezőnk a városba, leginkább csak falusiakkal találkozunk, kik piacra hozták holmijüket. Az asszonyok kosaraik s eleség-, zöldség-garmadiák mögött guggolnak a legfesztelebb helyzetben, úgy

hogy öltözetüket nem igen tanulmányozhatjuk, míg a férfiak az utcákon szerteszét ökrös szekereiken alszanak, vagy pedig a csapszékben isznak a nélkül, hogy sokat beszélnének, azonban az első pillanatra is észrevehetni, hogy e férfiak renyhék, csúnyák és mogorvák, nők azonban élénkek és sokkal vigabbak. A mi a városi polgárokat illeti, ezek ugyan európiasan öltözködnek, de nagyon rozsul s számuk nem jelentékeny.

Gyurgyevo történetére vonatkozólag megemlíthetjük, hogy *Bátor Mihály* vajda idejében, — ki talán minden oláh fejedelem közt legtöbbet tön hazája nagysága és függetlenségeért, — III. Mahomet szultán 180,000 főből álló török sereget küldött ki, hogy Moldva-Oláhországot pasasággá tegye. — Mihály vajda észszerűbbnek látta uralkodói jogai némelyikéről lemondani, mitsem hogy országát a hitetlenek meghódítsák, s azért *Báthory Zsigmond* Erdély fejedelme hűbéreseiül vallotta ma-

gát, hogy ettől segílyt nyerhessen s aztán erdélyiek, moldvaiak és oláhországiakból álló 16,000 főnyi sereggel Bukarest és Gyurgyevo közt megtámadta Szinán pasát s miután ennek hadából 3,000 embert lekaszabolt, a magáénál tizenhét-szerte nagyobb sereget visszavonulásra kényszerítette.

Mindazáltal ezen kudarc nem tartóztatta vissza Szinán pasát, mert míg Mihály vajda a hegyek felé fordult, azalatt ő megszállotta Bukarestet, Oláhországot török tartományná nyilvánította, az egyházakból mecseteket csinált, a várost palisádokkal vétette körül, melyek közt 2000 főnyi őrséget hagyott s ő maga serege zömével Erdélynek fordult, Tirgoviszt őrizetét is egyik emberére bízván. Báthory Zsigmond és Mihály vajda azonban megtámadá Tirgovisztot s azt az őrség bátor védelme dacára — mely egészen ott veszett, — bevette.

A nagy-vezírt ezen új győzelem annyira nyugtalanítá, hogy azonnal visszatért s elhátzárta zsákmányával együtt a Dunán keresztül visszavonulni. Minden csata nélkül érkezett Gyurgyevőig, hol azonban Mihály vajda 8000 oláhhal oly erélyesen támadta meg, miként Szinán nyakrafőre igyekezett a Dunán átkelni.

Hogyan kell az oláh kocsiba lépni.

Másnap az üldözött és megfélemlített török sereg maradványa a hidra tolongván, zavarba jött; ágyui és társzekerei a Dunába hullottak s két gálya s a rájuk rakott terhek s a beléjük menekültek sokasága miatt elsülyedt s a hadszerek, zászlók, élelmi szerek és a különböző málhák a győzők zsákmányaivá levének. Ezek mintegy 6000 társzekeret foglaltak el és 5000 magyar foglyot szabadítottak meg. Az országba beütött törökök közül mintegy 17,000 lekaszaboltatott vagy a hullámok közt lelte halálát.

Báthory Zsigmond serege teljessé tette a győzelmet, mert a törököktől Tirgoviszt és Bukarestben elszedett ágyukkal ostrom alá vette Gyurgyevo roppant erős török váracsát, mely egyik szigeten fekvén, igen hatalmas falakkal volt körülvéve. A vár bevétele 1595. októberére esett.

S ezen diesteljes nap óta, — melyben a magyar az oláhokkal testvéreleg egyesülvén, küzdött a szabad-

ságért s mely egyesülés megmentette Molva-oláh-országot a szolgaságtól, — azon szigetet, melyen a gyurgyevoi erőd állott, *Szlabodiának* (a szláv *szlobod* szótól) vagyis a szabadság szigetének nevezték el.

Bárha Gyurgyevo mint a dunai és fekete-tengeri hajók állomása jelentékeny kikötő helyet képez is, mindazáltal nem oly város, mely az utas figyelmét különösen magára vonhatná, miután mai nap már nem igen állanak fenn multjának emlékei.

Gyurgyevóból tengelyen, de nem vasuton, hanem az új állapotban levő országuton utazik Bukuresztbe az ember, s e célra kétféle szállító eszköz áll rendelkezésére: a póstakocsi s az ugynevezett *birdzs*. Rendesen ez utóbbit használják.

A *birdzs* tágfenekű szekér, melynek aljába

szalmát teritenek; különösebb, emelkedettebb ülőhelyei ritkán vannak, s az egészet bőrekhó borítja, mint a magyarországi ugynevezett pitli-szekereket, melyeknek oldalán két nyílás van hagyva a beszállhatásra. A birdzs elé három lovat fognak, egy sorjában. Ily szekérben nyolc-tíz személynek kell megférnie. Képeink kétféleképp állítja a szemlélő elé ezen szellemdus találmányt.

Gyurgyevótól Bukuresztig meglehetősen egyhangu a táj s azért ennek leírásánál nem fogunk időzni; csak annyit említünk meg, miként az országot jó karban, egészen újdontan van kövezve sok helyen s tán ez az oka, hogy a szekerek rendszeren nem rajta járnak, hanem két oldalt vágnak maguknak csapásokat, s így az országutal párhuzamos vonalban futnak e csapások és a már itt is felállított távirdai sodronyok.

A pesti állatkert és épületei.

E lapokban már több ízben volt alkalmunk a pesti állatkerttről szólani, mely a mellett, hogy kedves mulatóhelyül szolgál a fővárosunk s az ide ránduló vidéki közönség számára, az ismereteket is fejleszteni fogja s érdekeltséget költ az állatország iránt, míg később honosítási és keresztezési kísérleteivel közgazdasági viszonyainkra is előnyös befolyást gyakorolhat.

Állatkertünk első eszméje — úgy emlékszünk rá — legelőször igen tisztelt munkatársunk, Xántus János agyában támadt s pedig még Amerikában tartózkodása idején, honnan küldött is ritkább állat-példányokat, melyek azonban akkor nem helyeztethetvén el Pesten, Hamburgban maradtak, s onnan különböző állatkertekbe vándoroltak.

De Xántus visszatérvén hazájába, az életrevaló eszmét nem hagyta meghalni, hanem azt számos akadály dacára végre életre keltette több derék hazafi támogatásával, kik közül dr. Szabó József, gr. Lázár Kálmán, Kubinyi Ágoston, Manó István, Karlovszky Zsigmond, Rómer Flóris, Fauser Antal és Egger Samu urakat említhetjük. Nagy érdeme van az állatkert létesülésében Pest-város tanácsának is, mely a városliget legalkalmasabb részén 30 évre harminckét holdnyi területet ingyen engedett át, tehát oly nagy tért, a milyennel Európa egyetlen állatkertje sem dicsekedhetik.

A szükséges pénzalap előteremtésére 200 ftról szóló egész és 50 ftról szóló negyed-részvények bocsátattak ki, melyek befizetésére öthavi részletfizetés engedményeztetett s folyó évi januárig ezen részvényekből 80,000 ftnyi tőke erejéig történt

aláírás, úgy, hogy a befizetett összegből azonnal meg lehetett kezdeni a munkálatokat, melyek már eddig is szépen előre haladtak. Mindenek előtt a kerti területet zárták el nyolc láb magas, csinos, némely helyütt rácsozatos 1200 ölnyi hosszú deszkakerítéssel s aztán egy oly épületet emeltek, mely a már meglevő vagy érkező állatok fölvételére, takarmány-tartásra s az eszközök megőrzésére szolgál.

Azon épületek pedig, melyek még ez év folytán és pedig 1866. július 1-jéig, mint az állatkert megnyitása határnapjáig elkészülnek, következők: a vendéglő, majomház, nagy ragadozó állatok kalitkája, farkasok barlangja, a vidraház vízmedencével, szarvasok ólja, kecske- és juh-akol nevezetesebb külföldi példányok számára, papagájok és diszmadarak háza, fécán-ház, tyuk-ól, a baglyok vára, sertés-ól, teve-ház, a kis medvék ketrece, a mászó emlősök háza s végre a tavat és az egész kertet vízzel tápláló kétemeletes víz-emelő gépház. Ezenkívül még kisebb állatok, melyek a hiúz, murmotér, róka stb. számára kellő tartózkodási helyek készülnek s egyuttal 500—600 darab vizimadár számára 900 négyszög ölnagyságú tó ásottat s rakatott ki, közepén fészkelésre szánt szigettel, melyet a dombra épített vendéglő helyiségeiből látni lehet.

Mindezen épen oly díszes mint célirányos és olcsó épületeket Skalnicsky Antal és Koch Henrik építész urak saját terveik után építik.

A mennyiben azonban a fent elősorolt épületek egynémelyike az idén ki nem építhetnék, elkészítésük a jövő évre halasztatik, mikorra még kö-

vetkező épületek emelése van tervben: a strucház, hokko-ház, galamb-ház, kisebb ragadozó emlősök háza, a nagy medve-barlang, a känguruk, hasítottkőrműek, és lófajok helyiségei. Az antilopok és zsiráfok, valamint a nagyobb ragadozó emlősök és vastagbőrűek (elefánt, orrszarvu, nilusi ló stb.) házai aligha építés alá kerülnek a harmadik év előtt, mert a vállalat s a közönség érdekében a kert csak fokként fog fejlesztetni s az építkezések és beruházások mindenkor a társulat pénzerejéhez képest fognak eszközölni.

Hazánkból s a szomszéd tartományokból már eddig is számos állatot ajándékoztak a kert számára, melyeket most is gondosan ápolnak s remélhető, hogy ez üdvös intézet iránt a részvét ezen túl is az eddigéhez hasonló mérvben fog nyilvánulni. Különösen felszólítjuk hazánk azon vidéki

lakosait, hogy a hol hiuz elő szokott fordulni, ezen most már nálunk is ritka állattal igyekezzenek egyetlen s első magyar állatkertünknek kedveskedni.

Lapunk, mely az állatvilágot koronként érdekes leírások és képekben igyekszik olvasóival megösmertetni, ez alkalommal állatkertünk épületeinek rajzait fogja hozni s már a jelen számban a *kis medvék díszes ketrecét* közli. A medvék ugyan még most nincsenek benne, hanem csak ideiglenes szállásukon vannak, azonban rövid időn már itt fogják komikus bohóságukat üzni a közönség mulattatására. Addig is egy másik cikkünk a hamburgi állatkert kis medvéiről szól.

Az állatkert egyéb épületeit következő számainkban közlendjük.

A hamburgi állatkert kis medvéi.

Brehm, a hamburgi állatkert tudós igazgatója, ezen intézet vén medvéinek ismertetése után áttér a fiatalokra, s azokat igen mulattatóan jellemzi, következőleg:

Hogy megadjam az igazat, be kell vallanom, mind a négyen nevökre méltóknak, t. i. valódi medvéknek tanusították magukat. Udvariasak és illedelmeseknek nem lehetett ugyan nevezni a vadon e fiait, mert többször lehetett bennök valami műveletlenséget megróni. E mellett igen magas véleménynyel látszottak birni nézeteik helyessége felől, mert igen nagy makacssággal folytatták azon foglalkozást, melybe egyszer belekezdtek. Azonban nagyon, mondhatnám szembetűnőleg komikusak voltak. Fellépésök csalékonyul hasonlított a kis fiukéhoz; viseletök ama bizonyos szeretetreméltó csintalanságokra emlékeztetett, melyeket a szabadon nevelt vidám gyermekek szoktak elkövetni. Négy medvének tehát bevégzett, tökéletes kamasz volt.

Mig a kedves állatkák jóllakva feküdtek kalitkáikban, addig azon elismerésre méltó munkával foglalkoztak, hogy előtalpaikat nyalogatták, e mellett szakadatlanul valami tetsző dongást, — mit még nem lehet mormogásnak nevezni — halattak, mely végtére hangos cuppantással végződött. Ha már eleget tettek e mélyelméjű foglalatosságnak, akkor változtatás kedvéért kis birkózáshoz fogtak, mely barátságosan kezdődött, azonban egy nem remélve kapott pof esoda-hatása következtében szabályszerű komoly harccá változott s kinyilvánított elégedetlenséggel végződött. Neheztelve, kis disznó-

szemeikkel gonoszul sanditva, s a másik felé bosszus pillantásokat vetve, vonult vissza mindegyik erre a maga szegletébe, hol fájdalmasan emlékeztén vissza az édes anyai öltre, talpaik kezdé szemlélni, szopni és dongani s végtére minden haragot kidongott szivéből.

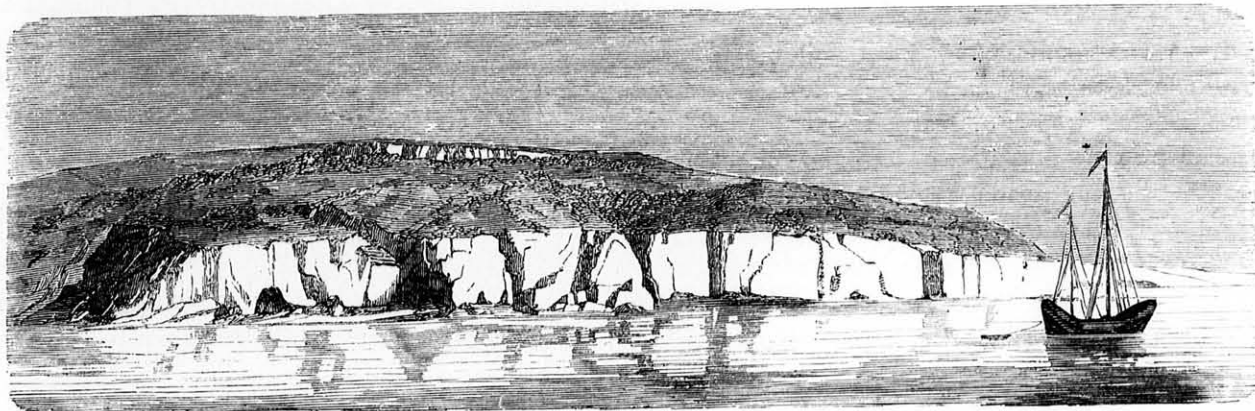
Nemsokára ismét erőt vett rajtok a pajkosság s az ifju játékkedv s új harcjátékot tartottak, ujra megharagudtak s ujra kellett szemlélniök és szopniök talpaikat. Valóban, irigyeltem a medvéktől e talpakat, melyek a csintalanság és roszaság oly kitűnő villámvezetőinek látszottak lenni.

Az evés ideje a fiatal medvék lényét természetesen egészen megváltoztatta. Ennek közeledését már jóval előbb nyugtalan ordítózással jelentették. A gyomor nem hagyta magát, a mint látszék, a dongás által elaltatni, sőt inkább hatalmasan kívánta jogát. Leirhatatlan vágygyal rohantak a medvék élelmükre, s épen olyannak tanusították magukat, mint a disznó. Illedelmes falásról, mint ezt a kutyák és macskáknál éhségök dacára is észlelhetni, szó sem volt. Medvéink csaknem eltikkadtak munkájukban, s valóban a disznóktól látszottak illendőséget tanulni. Mihelyt a taliga, melyet számukra egész tetejéig megtöltöttek, kiürült, kielégítve feküdtek le ismét és valóban meglegedetten dongottak talpaik nyalogatása közben.

Ha az imént azt mondtam, hogy a medvék a disznókhöz némi dolgokban hasonli tanal; meg kell jegyezniem azt is, hogy tisztaságszeretötük által különböznek ez utóbbiaktól. Mig a medvének viz van rendelkezése alatt: mosdik, fürdik s bőrét min-

dig rendben tartja. Fiatal medvéink szűk kalitkájukban a fürdés jótéteményéhez nem juthattak, ezért némelykor a vízhez vezették őket, hogy ott megfürödjenek. A medence, melyben egy borjúfoka naponta húsz órát álmodozott, alkalmasnak látszott arra, hogy fürdőkádul szolgáljon. A mon-

egy kecskebakkal szemben igen gyáván viselték magukat; vak tüzzel rohantak minden tárgy felé s visszajedtek minden szokatlantól; a tegnap hasztalanul megkísérlettet ma ismét megkísérlették a nélkül, hogy okultak volna; jellemtelenség, gyávák, esztelenek, feledékenyek, ostobák, gonoszok,

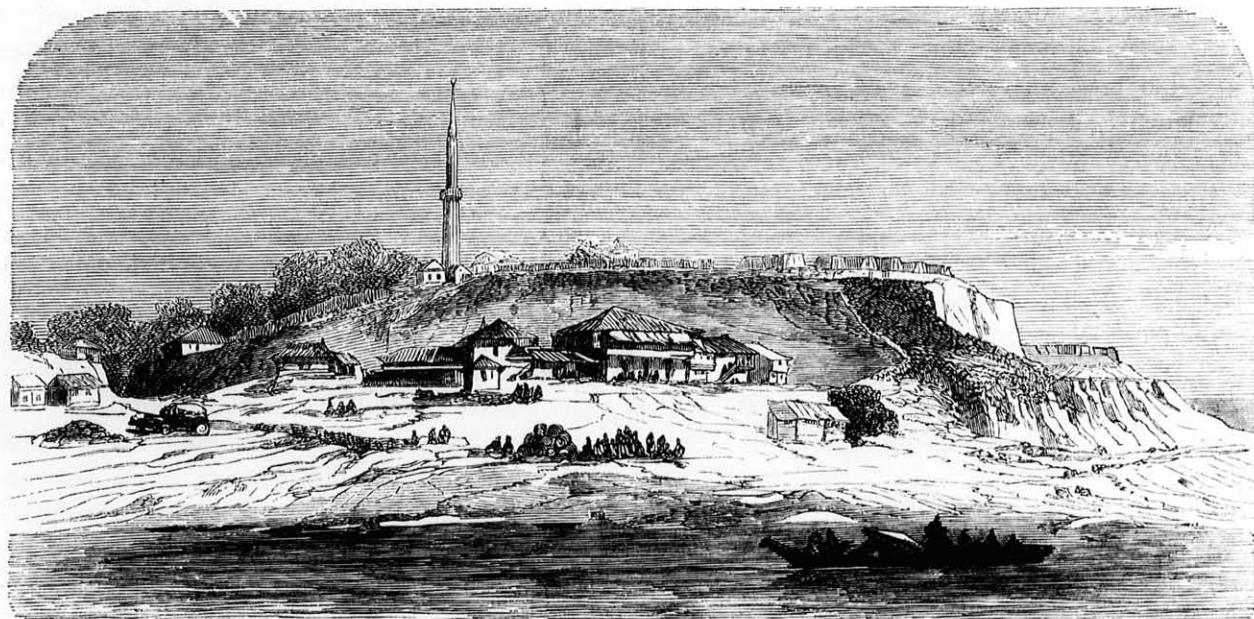

Bolgár part Rusztesuk fölött. (A „Viddintől Bukuresztig“ c. cikkhez. Szövege a 340. lapon.)

dott medence azonban természetesen néhány száz lépésnyi távolságra volt növendékeim kalitkájától s ezért mindannyiszor a kert jó részét át kellett haladnunk velük.

Mig a medvék kicsinyek valának, a dolog pompásan ment. A kalitkák ajtai kinyitattak, mind a

álnokok, de mindenekelőtt disznókként falánkoknak látszottak. A halkosarak, a madár- és majomkalitkáktól alig lehetett őket elvinni, s ha erőszakkal merészlettük őket eltávolítani, dühöngve rohantak reánk s illendően megharapdáltak és megkarcoltak. Ütésekkel nem lehetett őket megzabo-

Rusztesuk. (A „Viddintől Bukuresztig“ c. cikkhez. Szövege a 340. lapon.)

négy lakó szabadba rohant, megszaglátkák egymást, birkóztak s erre ide-oda szalagáltak, azon határozott szándékban, hogy zsákmányt fognak szerezni maguknak. Rablói buzgalommal rohantak minden élő teremtményre, a nélkül, hogy annak nagyságát tekintenék s egy-egy galamb és majom irányában szerfelett bátraknak mutatkoztak, míg

lázni, s csak egy eszköz volt csalogatásukra, mely éppen oly izetlen volt, mint a medvék maguk. Gyorsan kellett előttük szaladni, s akkor ők is eszmélet nélkül siettek. Így lehetett őket, természetesen mindig vágatva, a kerten keresztül vezetni.

A vízhez menetelünk minden nézőre nézve szerfelett mulatságos volt. A négy medvének, midőn

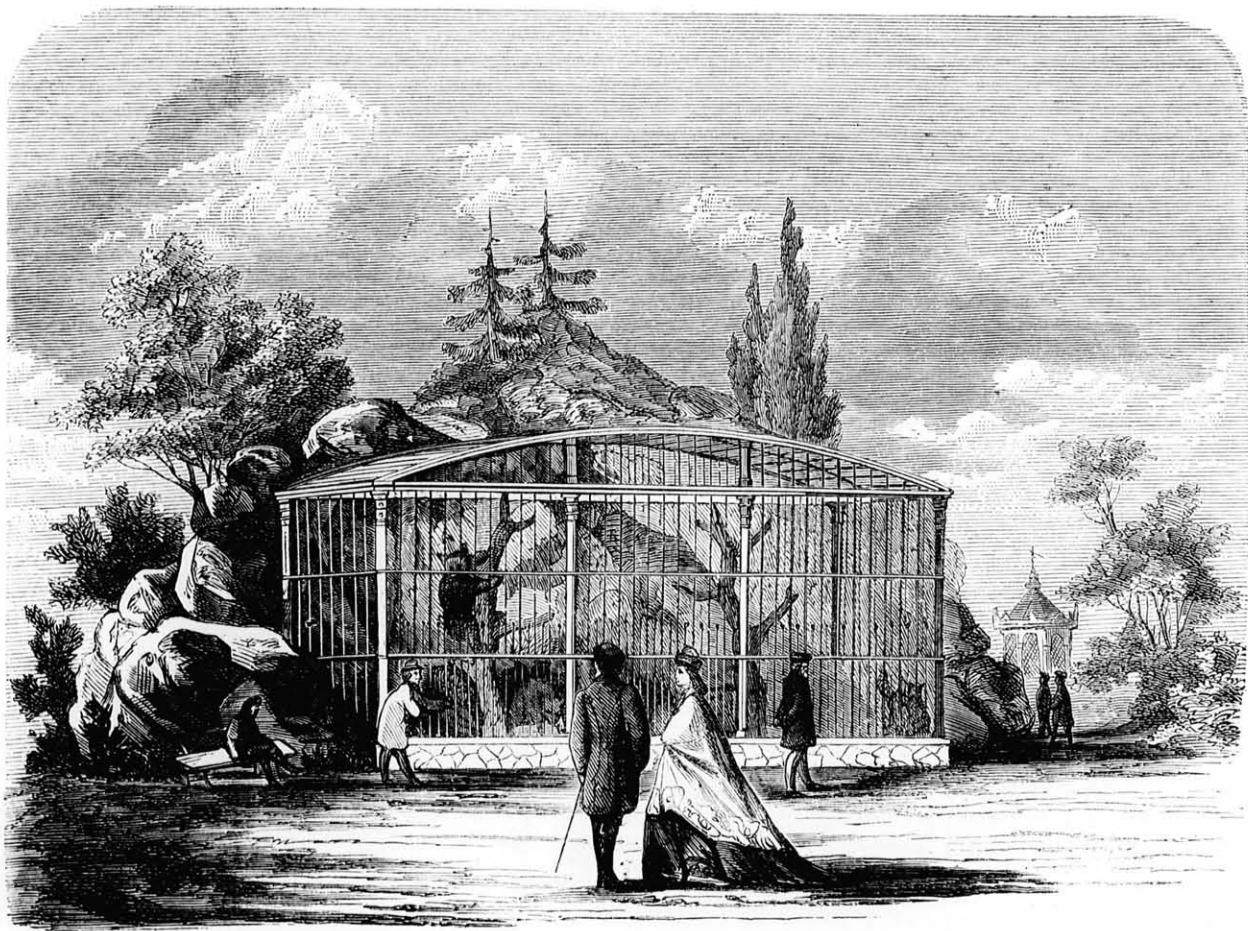
kutyákként szaladtak mögöttem vagy a megbizott őr mögött, midőn utközben minden dolgot megvizsgáltak, a kerti munkásnök kosarait kipusztították, a vendéglő előtt a székeken és asztalokon mászkáltak s midőn ezer másféle esztelenséget követtek el otromba, ügyetlen s komikus-komoly modorukban, még a zsémbest is meg kellett vidítaniok s mulattatniok. Magam is hiába igyekeztem megőrizni az állásomhoz illő komolyságot.

Közönségesen minden közbejött esemény nélkül érkeztem növendékeimmel a borjufóka medencéjéhez. Ott a medvék megragadtattak s vízbe

ségből ki akarta ijeszteni, ezek pedig fogukat mutatták, mihelyt fent mutatkozott.

A fürdés bevégezte után a medvék alig tudták boldogságukat kifejezni. Mint pajkos fiúk hengergettek a pázsiton, a fák tetejébe másztak, megijesztették a lámákat, neki estek más állatoknak, az embereket megijesztették s más hasonló pajkosságokat követtek el.

E gyönyör azonban nagyon rövid ideig tartott. Minden kísérlet, a medvéket nevelni akarni, hajótörést szenvedett azoknak kiképezhetetlenségén. Ártatlan vidorságuk, pajkosságuk eltűnt, durvasá-

Képek a pesti állatkertből. I. A fiatal medvék ketrece.

dobattak. A fürdés nekik mindig nagyon kellemetlen volt s a borjufókának nem kevésbé. Ez félt a bozontos jövevényektől s a medvék pedig a borjufókától. Ilyenkor igen bohó jelenetek adták elő magukat. Göresösen kapaszkodtak a medvék a rácsozathoz, boszusan mormogott a borjufóka s dühöngve ütött uszó lábával a vízre. A szárazföldi és vízi állatok általán ellenségesen állnak egymással szemközt. Hogyha végtére mind az öten a vízben voltak, akkor a borjufóka a medvéket a mély-

guk s faragatlan lényük pedig napról-napra jobban mutatkozott. Midőn életök kilencedik hónapját elérték, egészen azok voltak, mik szülőik — nevezetesen valódi medvék, közlekedésre teljesen alkalmatlanok, gonoszak, magukra nem bízhatók, tunya elméjük, ostobák, szóval: barátságos bánásmódra teljesen érdemetlenek.

Most biztos kalitkába vannak elzárva s elővigyázattal bánnak velök.

Sz. A.

Az üveg.

I.

Mindenekelőtt hölgyeinket nemcsak azért fogja érdekelni, mert asztali készleteiknek ma már egyik legelkerülhetlenebb kellékét képezi, avagy mert a legzordabb időben is — az ablak a hideg kizárása mellett a szükséges villágosságot szabadon bocsátván be — kényelmesen elcseveghetnek ruganyos pamlagukon, hanem azért is, mert tükreik üvegből vannak; s hol van, melyik az a nő, a ki ne szeretne olykor-olykor tükörbe pillantani, ha egyébbért nem is, de legalább azért, hogy meggyőződjenek: vajjon ékszercei, a melyek maguk is lehetnek üvegből, kellő csinnal és csoportulatban vannak-e elhelyezve?

Érdekelni fogja ifju nemzedékünket is, mint a mely az élet szemlélésénél a rózsaczinü üveget különben is igen nagyon szokta használni; de igen aggjainkat is, mert hisz ők csak az üveg segítségével képesek fiatalkori naplótöredékeiket újból meg újból elolvasni, s így az agg, megtört testben a fiatal lelket, a fiatal kort mintegy újból visszavarázsolni.

És nem lehet közönbös tárgy az üveg a tudós előtt sem; sőt valódi, ki nem számítható, meg nem fizethető értéke csak a tudós előtt van. Alig van tudomány, mely az üveget jelenleg nélkülözhetné, s bátran elmondhatjuk, hogy az üveg nélkül a legtöbb és legmélyebben beható tudományok ma is gyermek-álmukat alunnák.

A vegytan, mely az újabb korban oly bámulandó gyorsassággal oly magasra emelkedett, az üveg nélkül még ma sem volna, nem lehetne valódi tudomány. Csak az üveg segítségével, mint a mely a hőségben nyújtható, idomítható, s azután is átlátszó — mi által a vegyi folyamat szemlélhetővé lesz — s a legtöbb anyag romboló vegyi hatásának ellent álló, lehet képes a vegyész kísérleteit könnyűséggel és biztossággal végrehajtani.

S nem hasonlót mondhatni-e a természettanról is? Képes lett volna-e a természettanmivelő a tükör, lencse és a prizma nélkül a világosság sugár, csodáit fölfedezni? Young, Biot, Arago, Brecoster stb. legfőleg nem ezen egyszerű tárgyakra köszönhetik-e, hogy a dicsőség oly magas polcára jutottak?

S megemlítve még a hő- és légmérőt — thermometer és barometrum — méltán kérhetjük továbbá: nem az üvegnek köszönhetjük-e, hogy a végtelen messzeség szemünk elé jött, és hogy oly kicsiny dolgokról, melyekről eddig még csak sejtelmünk sem vala, biztos tudomást szerezhettünk?

Mellőzhetjük-e ama roppant forradalmat, melyet a távcső (teleskop) és a görcső (mikroskop) a szellemi világban létrehozta? A míg amaz — a távcső — a világegyetemet tárja föl előttünk, s a csillagásznak segédeszközt nyújt arra, hogy a napok, planéták éz holdak távolságát, s azon törvényeket, a melyek szerint azok időben és térben mozognak, a legpontosabban kiszámíthassa; addig emez — a görcső — egy roppant kicsiny, eddig láthatatlan világba vezet bennünket, egy új világba, a mely épen oly magasztos az ő picinységében, mint a világegyetem az ő határtalan nagyságában. Ha a távcső az égboltozat ködfátylát, úgy a görcső a saját lényünk és életünket borító fátyolt oszlatta el; a miért is emez az élettanra nézve is, mely az élet titkaival ismertet meg bennünket, megbecsülhetetlen értékű; szintigy a kórtanban is, miután sok féle betegség lényege csak a görcső által ismerhető föl, s ennél fogva csak ennek használata után lön gyógyíthatóvá.

De nemcsak a tudományban, hanem magában a háztartásban is meg van a görcső haszna; mint-hogy' általa a gyárnok legravaszabb fogásai is azonnal földeríthetők, úgy hogy a görcső segélyével akármely nő is rögtön észreveheti, hogy a látzólagos szép lenvászón valódi-e vagy nem? hogy a suhogó selyem csalóka fénye alatt nem rejtőzik-e gyapott vagy gyapju?

Mindezeket számba véve, azon hatást, melylyel az üveg a tudományokra befolyt, bátran állíthatjuk azt a könyv-nyomtatás, a gőz, a villamosság és az újabbkor más nagy találmánya mellé. A mióta képesek vagyunk a különben megfoghatatlan és megmérhetlen világosság-sugarat rögzíteni, eloszlatni, megtörni, visszaverettetni, és az által meleglégét, színét és természetét megismerni, sebességét kiszámítani, azóta a világ képzeletünkben egészen másképp tűnik föl; azóta a lehetetlen lehetővé lett; azóta a természet összhangzó működésének látása valódi bámulatra ragadja az el nem fogult, nemes emberi kebelt; de ezen bámulat többé nem a bigottság, nem a fanatikus vakonhívó bámulata, hanem a nagyszerű, a fönséges előtti meghajlás.

Az üveg történetét illetőleg, azt az emberiség történetének mondhatjuk, minthogy az a legrégebb kortól a legújabbig a polgári, kézipari és tudományos élet nagy eszméit meglehetősen hiven tükrözi vissza.

Hogy kik, mikor és miként találták fel az üveg-

gyártást? arra bizonyos adataink nincsenek; anyyi azonban valószínű, hogy nagy szerepe volt itt is az esetlegességnek. Plinius feníciai kereskedőknek, a kik fővényből és szóda-darabokból csináltak volna tüzhelyt, tulajdonítja az üveg föl találását; azt azonban már azon oknál fogva is mesének kell nyilvánítanunk, mert a szóda és fővénynek üveggé válására sokkal nagyobb hőfok kívántatik meg, mint a milyen szabad tüznél valaha előállítható volt; de másfelől sokkal régiebbnek is kell az üveg föltalálását fölvennünk, mint a milyen Plinius ezen elbeszélése szerint. Arról, hogy az üvegyártás már igen régen a tőkély magas fokán állott, nemcsak szent könyvünk tesz bizonyosságot, hanem maguk a legrégebb emléken talált azon festmények is, melyek üvegyártással foglalkozó egyéneket ábrázolnak. Sőt a legújabb időben Ninive kiásott romjai közt még üveglencsét is találtak. Az üveg ily régiségét továbbá azért is fölvehetjük, minthogy az üvegyártáshoz megkívántató kellékek — a fővény, hamuzsir, szóda és magas hőfok — már a legrégebb korban is ismeretesek voltak.

Meg kell itt azonban jegyeznünk, hogy a régieknél az üvegyártás azon neme, a mely ma legfőleg — mondhatni csak nem egyedül üzetik — t. i. szintelen üveg készítése — teljesen ismeretlen volt, minthogy azon anyagok, melyekből az üve-

geket készítik, csaknem mindig tartalmazznak oly fénycsücsöket, a melyek az üvegnek szint kölcsönöznek. De nem is igen törődtek a régiek a szintelen üveg előállításával, minthogy minden figyelmök a drága kövek utánzására volt irányozva, s itt oly tőkélyt is értek el, a milyent korunk sem képes fölmutatni, — főleg színompájuk és színük állandóságában, — a mit annyival inkább kell bámulnunk, mert az újabb kornak e tekintetben is számos oly adatot nyújt a tapasztalás, melyek a régiek előtt ismeretlenek voltak.

A fennebiekből kitünik egyszersmind az is, hogy az ablaküveg és a tükrök — ezen napjainkban mondhatni leginkább elterjedt két tárgy — a régiek előtt teljesen ismeretlenek voltak. Tükröket ugyan már a római nők is használtak, de ezek nem üveg, — hanem csiszolt ezüstből, s még pedig oly nagyok voltak, hogy egész életnagyságu alakjukat megláthatták bennök. Megjegyezzük itt egyszersmind azt is, hogy Rómában még Plinius idejében is oly drága volt az üveg, mint az arany és ezüst; később azonban annyira elterjedt, hogy a fürdőszobák- és könyvtáraknak nemcsak talapzata, hanem még falai is márványszerű üvegtáblákkal diszítették föl. (Herculaum és Pompeji ásatásainál találtak ily táblákat.)

(Folyt. köv.)

A korallszigetek alakulása.

Akármerre fordítsuk tekintetünket a nagy természetben, mindenütt: a föld mélyében, a merev jéghegyek alatt úgy, mint Olaszország derült egének virányain vagy a Himalaya örök-hó által fődött bércsei között soha meg nem szünő életnek titokteljes működése és változatos életnyilatkozataival találkozunk.

A természetben nyilatkozó élet azonban nemcsak a szerves és szervtelen testek átalakítására szorítkozik, hanem bolygónk teremtői ténykedését ujtja meg szakadatlanul. E folytonosan működő és még oly kevésé ismert erőnek egyik legérdekesebb működését óhajtjuk ez alkalommal szíves olvasóinknak bemutatni.

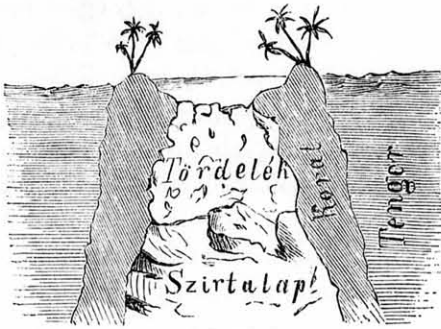
A nagyterjedelmű egyenlítői tengereknek utazóit, Cook óta a legújabb időkig, talán misem indította annyira csodálkozásra, mint az azokban elszórt s vízi állatmaradványokból alakult nagyszámú szigetek. A természet ura, úgy látszik, kis élő lényeknek századokig tartó érintkezéseit használja föl arra, hogy alkotásai legtökéletesebbjének, az embernek már-már szükülni kezdő tartózkodási he-

lyét nagyobbítsa. A nagy ázsiai szigettenger, s az indiai oceánnak legtöbb szigete, a Nicobár-sziget-csoport, a Markezák, a Szent-lélek és Barátság-szigetek legnagyobb részben azon, szépségük, színompájuk és csodálatos alkatuk miatt feltünő állatkák művei, melyeket a természetbuvár „korall”-oknak nevez. Természetráji tulajdonságaiknak leírásával nem untatjuk ezuttal olvasóinkat, hanem csak az általuk alakított szigeteknek képződési módját — egyikét azon számos természettüneményeknek, melyeket kielégítőleg megfejtteni csak korunk tudományosságának sikerült — fogjuk e lapok köréhez mért rövidséggel megismertetni.

A múlt század utazóinak általános véleménye szerint a korallak tengerfenéken, sziklákon telepedvén meg, ágas-bogas házaikból e mélységben építik a szigeteket. Szerintük egy kőszirten levő koralltelepből ezerként sarjadzanak ki az utódok, melyek ismét új ágakat hajtának ki, s ha már az anyakorall régóta elhalt is, ivadékai még mindig folytatják az elkezdett munkát. Azonban életmód-

juknak figyelmes tanulmányozása e nézetet tévesnek bizonyítja be; kitünt, hogy ezen állatok a tenger színén alul csakis 36—50'-nyi mélységben élhetnek, s viszont fölfelé növekedésüknek határa a legalacsonyabb vízállás, mert mihelyt a kül levegőre érnek, azonnal elhalnak. Ezen és más tapasztalatok alapján sikerült a nagyhirű angol természettudós- és bölcsésznek, Charles Darwin-nak tudományos színvonalon álló s a korallszigetek képződési körülményeivel teljesen összeegyeztethető elmélet felállítását. E szigetek ugyanis szerinte nem a koralloknak folytonos fölhalmozódása, hanem azon alapnak, melyen építeni kezdetek, fölváltott *emelkedése* és *süllyedése* által jutottak a tengerszín fölé.

Vegyük csak föl például, hogy az ocean fenekéről egy hegycsúcs emelkedik oly magasra fö,

hogy tetejét már a korallok által lakott tengerrész környezi. Az állatkák azonnal bevonják felső ré-

szeit s elkezdnek rajta építkezni. De fölfelé — miként említettük — csak a legalacsonyabb vízál-lásig emelkednek, s ha — miként ez különösen tűzhányói erők befolyása következtében többször megtörténik, — a szirt emelkedni kezd, az állatkák elhalnak, s csakis a kopár szirtfok marad vissza. Egészen ellenkező tünetény mutatkozik azonban, ha a sziklaalap lefelé süllyed. Az alantabb levő koralloknak élete ezen esetben is megszűnik ugyan, de sarjadékaiknak új működési tér nyílik fölfelé, s a mindig kisebbedő szigetcsúcs körül — minthogy az erős hullámozást szerető állatok inkább a küloldalon építkeznek — magasra emelkedő köralakú korallmelvény képződik, melynek üregét a tengervíz által lecsapott homok s a letört szikladarabok töltik némileg be.

A vízszín fölött álló korall-körön már ekkor meghonosult a legalantibb fokú növényi élet. Tengeri madarak, szél és a hullámok különböző magvakat hoznak ide, melyeknek némelyike csírázni kezd, tenyészik és elrohad, termékeny alapul szolgálva a tökéletesb növényeknek. Nemsokára a mindig keskenyülő körön magas fasudarak lengetik viruló lombkoronájukat; lehulló leveleik új tápot szolgáltatnak a földnek. A fejlődő növényzet alkalmassá lesz az állati életnek fenntartására, s végre eljő s birtokába veszi azt mindezeknek ura, az ember.

Molnár Antal.

Bukuresti levél.

— 1866. május 25. —

(A románok új fejedelme. — Só, kenyér és dictió. — Egy fejedelmi köcsögkalap, melyet a jég megkocogtat. — Magyar öltözetű oláh drabantok. — A bevonulás.)

Három napja, hogy I. (Hohenzollern) Károly, az egy és oszthatatlan Románia várva várt új fejedelme Bukurestben termett, letette a fejedelmi esküt s ezzel átvette a kormányzás gyeplőjét. Megfogja-e erősíteni a porta az új fejedelmet, elfogják-e ismerni a hatalmak? ezt a kérdést halljuk mindenfelől. Tény, hogy itt van s mióta itt van, a kedélyek izgatottsága, mely Kuza elmenetele után már-már kitöréssel fenyegetett, egészen lecsendesedett. Május 22-dikén délután 3 órakor már Bukurest előtt fogadta az üdvözlő testületeket, melyeket roppant néptömeg kísért. Bretyánó, Bukurest főnöke ősi szokás szerint kenyérral és sóval s a város kulcsai felajánlása mellett csinos beszéddel üdvözölte, mialatt sűrű jégzápor kezdé szétoszlatni az éljenző néptömeget. A bevonulás Bukurest szűk utcáihoz képest szép renddel ment végbe. Négy fekete ló vonta a nyitott hintót, mely-

ben a fejedelem ült Goleszkó Miklóssal és két más bojárral. A fejedelem fekete frakkot és magas te-tejü kalapot hordott, melyeken a jégzápor nyomai láthatók voltak. A kísérő katonaság közül legszámosabban voltak a magyar öltözetű lovas darabontok, kiket ha Debrecenben szereltek volna fel, még sem lehetnének magyarosabbak. Fekete báránybőr föveg veresbe szegve, sötétszínű veres zsinóros atilla csigagombokkal, fehér magyar nadrág veres zsinórral, magyar csizma sarkantyúval, ezekhez görbe kard teszik a darabontok öltözetét. Vannak huszárok is, de ezeknek csak öltözete huszáros, egyébként a magyar huszároknak árnyé-kei sem lehetnek. Legszebb lovasság a dzsidász-vezred, valóságos lengyel öltözetben. Ezek igen gazdagon vannak felszerelve s lovaik is szépek, erősek.

A fejedelem a metropoliára érve, előbb a tem-

plomba s innen az országházába ment, hol az esküt letéve, férfias beszédével határtalan lelkesedést keltett. Egyenesen a nemzet most szereplő pártjának lelkéből beszélt, magát mától fogva románának nevezve, ki kész megosztani új hazájával

jót és roszt egyaránt. Innen a fejedelmi lakba vonult s este a város ki volt világítva. Május 26-dikán indul a fejedelem Jászvásárra, hogy személyes jelenlétével ott is megnyugtassa a kedélyeket.

r. l.

Egy hét története.

— Május 30. —

Addig beszéltük vidám lenező hangon, hogy az időről beszélni unalmas, a míg egyszer csak a fölboszantott idő rettenetesen megboszulta magát rajtunk. Most már csüggedt képpel és szomorú hangon kell be vallanunk, hogy az időről beszélni annyira nem unalmas, hogy jelenleg semmi sem izgatja jobban kedélyünket, mint azok a hírek, melyek fölele szállonganak. Tárcairó, vidéki levelező, vasuton vagy gőzhajón jött utas mind egyformán e tárgyon kezdi, s utcán, kávéházban vagy magánszobáinkban többet foglalkozunk vele, mint a politika izgalmas híreivel. Ha e héten egy hírlapot vettünk kezünkbe, mit törődénk mi a vezércikkek divatos „csillagjósolataival“; tőlünk fújhatták bátran a háború komor füstjét, vagy lengethették a béke vékony olajágát: nem sokat törődünk vele; dobogó szívvvel, remegő kézzel fordítánk a máskor észre se vett vidéki és gazdasági tudósítások rovatára, hogy abban, mint egy visszaverő tükörben, félve szemléljük azt a kísértetet, mely minden jó ember ijedelmére zúzos firtökökkel, jégcsapos szakállal és fagyot lehelő kék ajakkal jelent meg a virágok havában, s egy éji zsarnok-uralkodása alatt milliók reményét és örömet semmisít meg.

Május 24-dikének éje könyekkel van felírva, nemesak e hét, hanem az egész esztendő történetében. Oly nap volt az, melyet sokáig fogunk emlegetni. A letarolt szőlőhalmok, a gyümölcstelen fák, a kipusztított vetemény-táblák és az üres éléskamrák megannyi szomorú emlékei lesznek az egész éven át. A legöregebb emberek is úgy jegyezik be e napot bibliájuk belső táblájára, könyvet ejtve rá, mint a minőt nem értek még soha.

„Siralomra fordult a mi örömünk!“ — hangzik mindenfelől, s aggódva gondolunk a nagy britt költőre, ki azt mondá: „a szerencsétlenség soha se jó magában, mint a kém, hanem csapatostól jön, mint az ellenség!“

Kedvetlenségünk özönében nem csoda, ha még a napra is haragszunk, mely újra tavaszi fényben ragyog fölöttünk. Mintha az nem is a szeretet termékenyítő fénye lenne többé, hanem a gúny vagy a káröröm derülsége. Az akrobata is mosolyogni

szokott, midőn embertársát a földhöz vágta. — De ne legyünk igaztalanok. Az idő, miután kidühöngte magát, s fagyától „oda lett az emberek vetése,“ mintha megbánta volna kegyetlen dülását, egyszerre csak ellágyult, s két napig folyvást sirdogált. Nem tehetette ugyan egészen jóvá vele elkövetett hibáját, de mégis csak sokat segített.

Azonban a világ nem nagyon mer remélni, miután megunt már mindig csak csalódní. Fél a természet szeszélyes végleteitől; fél, hogy e kamcsatkai tavaszt afrikai nyár követheti.

Ily időkben a tárcairó sorsa nem igen irigylésre méltó. Utja nincs rózsákkal hintve, s a helyett, hogy a fővárosi élet tarkaságában jókedvüleg kalauzkodnék, nem egyéb, mint kellemetlen hirmondó. Egyik héten, mint egy száraz börzejegyzék, azzal ijesztgeti közönségét, hogy nincs pénz; a másikon, mint egy fekete szegélyű gyászjelentés, halálhíreket jelent; a harmadikon pedig, mint a légmérő, hidegről, fagyról és elemi csapásokról beszél.

A vidámság légkörét hiába keresi; senki se kíván mulatni, sőt ha egy-egy vidorabb képet festene is, meglehet azt mondanák rá: mily könnyelműség, akkor mosolyogni, midőn annyi ember könyez!

Ekkép az első császárfürdői bál történetén is, melyet e héten (szerdán) tartottak meg, gyorsan átsuhanunk, mint fecske a víz felszínén, melyet csak szárnyhegyével érint.

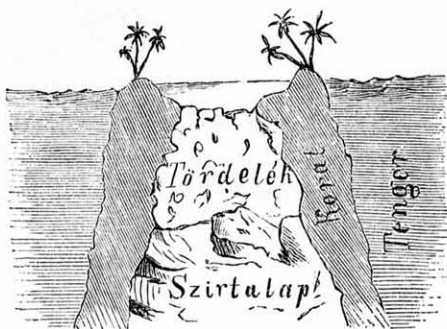
Különben nem is annyira mulatság ez, mint kellemes szórakozás, mely kevésbe kerül.

A gőzös néhány krajcárért átszállít a tulsó partra, hol napi gondjainkat, s később a nyár hevét — néhány fa természetes sátora alatt pihenjük ki, s örömünk telik az ifjuság jó kedvében, mely minden időben az élet mosolyát képezi.

Báliás fényüzésnek itt sem helye, sem ideje. A kik fölcifrázzák magukat: csak a „Benoiton-család“ sorsában részesülnek — selymet, csipkéket, ékszereket vetnek és élceket, megszólást, gúnymosolyt aratnak. Itt e divat-vigjáték jó szellemének: Klotildnak kell hódolni. „Egy darab*fehér mousselin, néhány rőf szalag, s természetes virág

juknak figyelmes tanulmányozása e nézetet tévesnek bizonyítja be; kittint, hogy ezen állatok a tenger színén alul csakis 36—50'-nyi mélységben élhetnek, s viszont fölfelé növekedésüknek határa a legalacsonyabb vízállás, mert mihelyt a kül levegőre érnek, azonnal elhalnak. Ezen és más tapasztalatok alapján sikerült a nagyhirű angol természettudós- és bölcsésznek, Charles Darwin-nak tudományos színvonalon álló s a korallszigetek képződési körülményeivel teljesen összeegyeztethető elmélet felállítása. E szigetek ugyanis szerinte nem a koralloknak folytonos fölhalmozódása, hanem azon alapnak, melyen építeni kezdettek, fölváltott *emelkedése* és *süllyedése* által jutottak a tengerszín fölé.

Vegyük csak föl például, hogy az ocean fenekéről egy hegycsúcs emelkedik oly magasra fö,

hogy tetejét már a korallok által lakott tengerrész környezi. Az állatkák azonnal bevonják felső ré-

szeit s elkezdendek rajta építkezni. De fölfelé — miként említettük — csak a legalacsonyabb vízállásig emelkednek, s ha — miként ez különösen tűzhányói erők befolyása következtében többször megtörténik, — a szirt emelkedni kezd, az állatkák elhalnak, s csakis a kopár szirtfok marad vissza. Egészen ellenkező tünemény mutatkozik azonban, ha a sziklaalap lefelé süllyed. Az alantabb levő koralloknak élete ezen esetben is megszűnik ugyan, de sarjadékaiknak új működési tér nyílik fölfelé, s a mindig kisebbedő szigetcsúcs körül — minthogy az erős hullámozást szerető állatok inkább a küloldalon építkeznek — magasra emelkedő köralakú korallmelvény képződik, melynek üregét a tengervíz által lecsapott homok s a letört szikladarabok töltik némileg be.

A vízszín fölött álló korall-körön már ekkor meghonosult a legalantibb fokú növényi élet. Tengeri madarak, szél és a hullámok különböző magvakat hoznak ide, melyeknek némelyike csírázni kezd, tenyészik és elrothad, termékeny alapul szolgálva a tökéletesb növényeknek. Nemsokára a mindig keskenyülő körön magas fasudarak lengetik viruló lombkoronájukat; lehulló leveleik új tápot szolgáltatnak a földnek. A fejlődő növényzet alkalmassá lesz az állati életnek fenntartására, s végre eljő s birtokába veszi azt mindezeknek ura, az ember.

Molnár Antal.

Bukuresti levél.

— 1866. május 25. —

(A románok új fejedelme. — Só, kenyér és dietió. — Egy fejedelmi köcsögkalap, melyet a jég megkocogtat. — Magyar öltözetű oláh drabantok. — A bevonulás.)

Három napja, hogy I. (Hohenzollern) Károly, az egy és oszthatatlan Románia várva várt új fejedelme Bukurestben termett, letette a fejedelmi esküt s ezzel átvette a kormányzás gyepeljét. Megfogja-e erősíteni a porta az új fejedelmet, elfogják-e ismerni a hatalmak? ezt a kérdést halljuk mindenfelől. Tény, hogy itt van s mióta itt van, a kedélyek izgatottsága, mely Kuza elmenetele után már-már kitöréssel fenyegetett, egészen lecsendesedett. Május 22-dikén délután 3 órakor már Bukurest előtt fogadta az üdvözlő testületeket, melyeket roppant néptömeg kísért. Bretyánó, Bukurest főnöke ősi szokás szerint kenyérral és sóval s a város kulcsai felajánlása mellett csinos beszéddel üdvözölte, mialatt sűrű jégzápor kezdé szétozlatni az éljenző néptömeget. A bevonulás Bukurest szűk utcáihoz képest szép renddel ment végbe. Négy fekete ló vonta a nyitott hintót, mely-

ben a fejedelem ült Golezskó Miklóssal és két más bojárral. A fejedelem fekete frakkot és magas tetejű kalapot hordott, melyeken a jégzápor nyomai láthatók voltak. A kíséret katonaság közül legszámosabban voltak a magyar öltözetű lovas drabantok, kiket ha Debrecenben szereltek volna fel, még sem lehetnének magyarosabbak. Fekete báránybőr föveg veresbe szegve, sötétszínű veres zsinóros atilla csigagombokkal, fehér magyar nadrág veres zsinórral, magyar csizma sarkantyúval, ezekhez görbe kard teszik a drabantok öltözetét. Vannak huszárok is, de ezeknek csak öltözete huszáros, egyébként a magyar huszároknak árnyékai sem lehetnek. Legszébb lovasság a dzsidászred, valóságos lengyel öltözetben. Ezek igen gazdagon vannak felszerelve s lovaik is szépek, erősek.

A fejedelem a metropoliára érve, előbb a tem-

plomba s innen az országházába ment, hol az esküt letéve, férfias beszédével határtalan lelkesedést keltett. Egyenesen a nemzet most szereplő pártjának lelkéből beszélt, magát mától fogva románának nevezve, ki kész megosztani új hazájával

jót és roszt egyaránt. Innen a fejedelmi lakba vonult s este a város ki volt világítva. Május 26-dikán indul a fejedelem Jászvásárra, hogy személyes jelenlétével ott is megnyugtassa a kedélyeket.

r. l.

Egy hét története.

— Május 30. —

Addig beszéltük vidám lenéző hangon, hogy az időről beszélni unalmas, a míg egyszer csak a fölbozantott idő rettenetesen megbozulta magát rajtunk. Most már csüggedt képpel és szomoru hangon kell be vallanunk, hogy az időről beszélni annyira nem unalmas, hogy jelenleg semmi sem izgatja jobban kedélyünket, mint azok a hírek, melyek felőle szállonganak. Tárcairó, vidéki levelező, vasuton vagy gőzhajón jött utas mind egyformán e tárgyban kezdi, s utcán, kávéházban vagy magánszobáinkban többet foglalkozunk vele, mint a politika izgalmas híreivel. Ha e héten egy hirlapot vettünk kezünkbe, mit törődénk mi a vezércikkek divatos „csillagjólataival“; tölünk fújhatták bátran a háboru komor füstjét, vagy lengethették a béke vékony olajágát: nem sokat törődünk vele; dobogó szívvvel, remegő kézzel fordítánk a máskor észre se vett vidéki és gazdasági tudósítások rovatára, hogy abban, mint egy visszaverő tükörben, félve szemléljük azt a kisértetet, mely minden jó ember ijedelmére zúzos firtökkel, jégesapos szakállal és fagyot lehelő kék ajakkal jelent meg a virágok havában, s egy éji zsarnok-uralkodása alatt milliók reményét és örömet semmisít meg.

Május 24-dikének éje könyekkel van felirva, nemesak e hét, hanem az egész esztendő történetében. Oly nap volt az, melyet sokáig fogunk emlegetni. A letarolt szőlőhalmok, a gyümölcstelen fák, a kipusztított vetemény-táblák és az üres éléskamrák megannyi szomoru emlékei lesznek az egész éven át. A legöregebb emberek is úgy jegyezik be e napot bibliájuk belső táblájára, könyvet ejtve rá, mint a minőt nem értek még soha.

„Siralomra fordult a mi örömünk!“ — hangzik mindenfelől, s aggódva gondolunk a nagy brit költőre, ki azt mondá: „a szerencsétlenség soha se jó magában, mint a kém, hanem csapatostól jön, mint az ellenség!“

Kedvetlenségünk özönében nem csoda, ha még a napra is haragszunk, mely újra tavaszi fényben ragyog fölöttünk. Mintha az nem is a szeretet termékenyítő fénye lenne többé, hanem a gúny vagy a káröröm derültsége. Az akrobata is mosolyogni

szokott, midőn embertársát a földhöz vágta. — De ne legyünk igaztalanok. Az idő, miután kidühöngte magát, s fagyától „oda lett az emberek vetése,“ mintha megbánta volna kegyetlen dülását, egyszerre csak ellágyult, s két napig folyvást sirdogált. Nem tehetette ugyan egészen jóvá vele elkövetett hibáját, de mégis csak sokat segített.

Azonban a világ nem nagyon mer remélni, miután megunt már mindig csak csalódnai. Fél a természet szeszélyes végleteitől; fél, hogy e kamcsatkai tavaszt afrikai nyár követheti.

Ily időkben a tárcairó sorsa nem igen irigylésre méltó. Utja nincs rózsákkal hintve, s a helyett, hogy a fővárosi élet tarkaságában jókedvüleg kalauzskodnék, nem egyéb, mint kellemetlen hirmondó. Egyik héten, mint egy száraz börzejegyzék, azzal ijesztgeti közönségét, hogy nincs pénz; a másikon, mint egy fekete szegélyü gyászjelentés, halálhíreket jelent; a harmadikon pedig, mint a légmérő, hidegről, fagyról és elemi csapásokról beszél.

A vidámság légkörét hiába keresi; senki se kíván mulatni, sőt ha egy-egy vidorabb képet festene is, meglehet azt mondanák rá: mily könnyelműség, akkor mosolyogni, midőn annyi ember könyez!

Ekkép az első császárfürdői bál történetén is, melyet e héten (szerdán) tartottak meg, gyorsan átsuhanunk, mint fecske a víz felszínén, melyet csak szárnyhegyével érint.

Különben nem is annyira mulatság ez, mint kellemes szórakozás, mely kevésbe kerül.

A gőzös néhány krajcárért átszállit a tulsó partra, hol napi gondjainkat, s később a nyár hevét — néhány fa természetes sátora alatt pihenjük ki, s örömünk telik az ifjuság jó kedvében, mely minden időben az élet mosolyát képezi.

Báliás fényezésnek itt sem helye, sem ideje. A kik fölcifrázzák magukat: csak a „Benoiton-család“ sorsában részesülnek — selymet, csipkéket, ékszereket vetnek és élceteket, megszólást, gúnymosolyt aratnak. Itt e divat-vigjáték jó szellemének: Klotildnak kell hódolni. „Egy darab fehér mousselin, néhány rüf szalag, s természetes virág

a hajban“ — s ezzel megvan minden. Hymen különben is semmitől sem fázik úgy, mint a gyémántok hideg fényétől, s a mamák és fiatal leányok bizonyára édesdedebben fognak gondolni ez idény heti estélyeire, ha bennök az egyszerűséget hozák divatba.

Akármilyen szomorú idők jöjjenek is: a fiatalság; jókedvén senki sem foghat megbotrányozni; de igen a piperén, mely nem a mai világba, s legkevésbbé nekünk való. Pazaroljuk a kedélyességet, s ne a csipkéket; ragyogjon az értelem és a szellem, s ne az ékszerék; legyen a kellemé a diadal, ne pedig a nehéz uszályoké.

Bocsánat e kis nyári Benoiton-predikációért, — nagyon helyén van!

Valamint helyén volna egy kissé oda fordulni némely blazirt ifjakhoz is, kik a fiatal lányok mellett egész szürke borongásban szeretnek unatkozni. Csak néha szólnak egyet, röviden, ünnepelesen s oly megfontolva, mintha minden szavuk világtörténet lenne; lassan és ámolyogva lépegetnek időbb odább, oly különös arccal, mintha azon esodálkoznának, hogy hiszen ők táncolnak. Olyan rettenetesen érettek, hogy azt kell hinnünk: tévedésből a véginel kezdtek az életet. A legelső fordulatnál már kifáradnak, s összegörnyedve, zsebükbe dugott kézzel ülnek *végig* egy kereveten. Tizenegy óra felé sans géne ásitnak, s mindent csak kritizálnak, mert kedélyük csipős ecetté vált, mielőtt valaha jóizü bor lett volna. Erővel elrontott szemükre tévén cvikkerüket, magasztos önérzettel szánakoznak azokon a bohókon, kiknek még jókedvük van, ifjui elevelességgel tudnak táncolni, s ábrándos szemmel nézik a fiatal arcok rózsáit, holott ők (a kritikus szellemek) egyebet se látnak a kivágott ruháknál!

A nők tulzott piperéje és sok fiatal ember kora blazirtsága: ez a két kőrelem az, mely megmételyezte a mai világi bálók légkörét. Ma már nincs valódi táncmultság, csak fényes táncsoportok vannak. Mióta a báli ruhák Párisból kerülnek: azóta az igazi jókedvesség csaknem kiment a divatból. Nézzünk, bámulunk, meglepetünk, s e közben eszünkbe se jut, hogy mulatni jöttünk. Hátunk

mögött a táncosnők hozományairól, nem pedig kellemeiről beszélnek. Ámor nem is találja jól magát e tarka börze-piacon, és fut, hogy jobb helyeken szórja szét fényes nyilacskaít.

Ez észrevételek korántsem a császárfürdő első táncestélyére vonatkoznak. Farsangi emlékek ezek, melyeket a jelen alkalom csupán azért elevenített föl bennünk, hogy e fürdői bálók rendezőit figyelmeztessük: mily üdvös lenne társaséletünkre nézve, ha a császárfürdő híres „platánfái“ alatt vissza bírnák idézni a régi bálók elvesztett báját: az egyszerűséget és a jókedvet. A milyen buzgó és kedvelt fiatalakból áll e rendezőség: egyesült erővel talán kiviheti.

A császárfürdőtől nem kell nagy ugrást tennünk, hogy oda jussunk, hol e héten teljes buzgósággal készültek az idej regattára, melynek érdekes versenyei valószínűleg ép akkor váltogatják egymást, midőn e sorok az olvasó szeme elé fognak kerülni.

Ezuttal a *Margit-sziget* lesz a látvány színhelye, hol fák alatt, zöld pázsiton rendezik el az ülő helyeket, melyek eddig egy pár gőzös földézetére voltak összeszorítva. De most a gőzösöknek egészen más dolguk van; katonákat, hadiszereket, eleséget kell szállítaniok, s nem érnek rá, hogy egy-egy multság díszét szaporítsák. Azonban se baj! Az ünnepély rendezői — élükön a tevékeny gróf Széchenyi Ödönnel — rajta vannak, hogy a közönség csak örvendhessen e változásnak.

A vízi versenyek eredményét, s ez egész érdekes látvány rajzát csak a jövő héten fogjuk közölhetni olvasóinkkal; addig pedig az akadémiai palota Kisfaludy-termét látogathattuk meg, hol e héten egy elhunyt derék írónk emlékezetét ünnepeltük.

A „Peleskei nótárius“ írója fölött a „Szökött katona“ s annyi ismeretes népszimű koszorus szerzője: *Szigligeti* tartott emlékbeszédet.

Gaál József sziműirői pályáját valóban senkise méltányolhatta volna bensőbbben, mint épen azon írónk, ki a „Peleskei nótárius“ által megtört uton előbbre jhatott, s ekkép egy magasb ponton tüzheté föl zászlóját.

Vadnai Károly.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k.

s. m. (*Tengeren-tuli tragoedia.*) Néhány hónap előtt Norfolk-sziget (angol birtok Ausztráliában) börtönében két halálra ítélt fogoly volt elzárva. Egyikük, *Eriaz* nevű mulatt, a legborzasztóbb módon gyilkolta meg *gazdáját*, lopási célből; a másik, *Dardez*, fiatal portugál, szerelemfáltésből megölte

kedvesét; ezért ítélték el őket. *Eriaz* mint erőszakos és veszedelmes gonosztevő, bilincsekkel terhelve sötét üregben ült, melybe a folyosóra szolgáló keskeny nyíláson át hatott némi levegő és világosság. *Dardez* kis szobája világosabb volt. A rácsos ablakon keresztül láthatta Isten napját,

melynek három nap mulva búcsut volt mondandó. Mindkettejük régóta törte fejét a szabadulás eszközei s módja fölött. Dardeznek barátjai, kik meglátogatták, titkon kezébe csuszatták a szükséges eszközt, de nem tudta hasznát venni. A válalkozó s vakmerő Eriaz sötét üregében, megtagadva magától az álmat, láncot csörtető kezeivel lyukat vájt a falba, melyen a mint kiszámitotta, az épületből a szabadba jut. Dolgozott, nem is tudván, mennyire haladt előre az idő. Keresztül furta és — Dardez börtönében találta magát. Az estmár régen leszállt. „Mennyi időnk van még?” kérdé Eriaz. „Ez az utolsó éj. Egy órarugóm van.“ „Fűrészeld át a rostélyt — nekem már nincs erőm.“ Nehány vesszőt fűrészelték át, midőn már hajnalodni kezdett. Bilincsekben lehetetlen volt megszökni, s a végsőre is elkészülve, mindkettő határozottan szabadulni akart. De mindkét elítélt bilincseinek átfűrészelésére már nem volt idő. Viadal keletkezett köztük. Dardez vonatkozott a mulattnak átadni a rugót, ez pedig erőszakkal törekedék hozzá jutni. Virradt. Eriaz erősebb volt; a portugál az ablakkoz közeledett, hogy a rugót kihajtsa. A mulatt útjába áll. „Tehát sem neked, sem nekem“, kiálta s ezzel benyelé a rugót. Ez megakadt az irigy torkában, s fuldoklani kezdett. Rettentő elhatározás perce állt be, melynek multával Eriaz szétzúzta a falon társa fejét, szétszakgatta torkát, s a véres rugóval keresztül vágta bilincseit. A tetemről letépte az öltönyt, kötelet font belőle, s leereszkedett az ablakból. Harminc lábnnyira a föld fölött, függve maradt a levegőben, — de a szabadulási ösztön megkettőztetve erejét, elég volt a nyaktörő ugrás megtételére. Sikerült; a mulatt átmászott a falon — de öt mértföldnyire a városon túl ájultan rogyott össze. Itt utolérték s visszakisérték a készen álló bitófa alá. Az uton pálinkát kért s szidalmazta kísérő öreit. Nyakába vetették a kötelet, fölrántották s a kötél elszakadt. „Átkozott majom!“ kiáltott a bakóra, midőn föl emelték. Ez ismételte a mütétet, s a gonosztevő meghalt. A bűnnek is megvan a maga heroizmusa.

— (Különös időjárások a kereszténység első századaiban.) Valens császár uralkodása alatt a 365-dik évben K. u. rettenetes szélvész dühöngtek; majd rémitő földindulás következett, annyira, hogy a föld ábrázatja csaknem elváltozott, — mert sok helyen tenger lett, hol azelőtt száraz volt, és a hol viz volt: téres mezők állottak elő. Kréta szigetén tiz város merült el minden lakosával együtt. Ugyanazon esztendőben Artebatánál valóságos gypaju (?) hullott le esővel vegyest a felhőkből.

K. u. 367-ben jul. 2-án *Konstantinápolyban* oly jégeső esett, hogy egy-egy szem jég egy marokkal volt, és kövekhez hasonlított, s tömérdek embert és barmot megölt.

K. u. 368-ik évben *Ázsiában* igen nagy földindulás volt, mely miatt *Nicaea*, *Bithyniá*-nak városa, mivel azelőtt földrengés miatt sokat szenvedett, okt. 11-én mindenestől elpusztult. Nem sokkal azután *Hellespontus*-nak egy nevezetes városa, Germé, földindulás következtében romba dőlt.

K. u. 374-ik évben *Cezárea* körül nagy szárazság — s e miatt nagy éhség következett szent *Basilius* életében, ki a gazdagokat igen hathatósan intette, hogy a közöttök lévő szegényeket segéllének fel.

K. u. 375-ben *Phrygia* tartományában nagy éhség uralkodott, annyira, hogy azt a lakosok elhagyták, s más helyekre költöztek.

K. u. 443-ban fölötté kemény tél volt és oly nagy hó esett, hogy hét hónap alatt is nehezen olvadt el, minek következtében igen sok ember és barom veszett el.

K. u. 446-ban *Konstantinápoly*-ban szörnyű nagy földindulás volt, mely miatt a város kerítése 57 őrtornyával együtt összeomlott. Elterjedt ezen földingás egész földön és hat hónapig tartott. — A nép a félelem miatt a várost elhagyta s a mezőkön lakott.

K. u. 450-ik évben, melyben *Theodosius* császár meghalt, három napig oly nagy földindulás volt *Konstantinápolyban*, hogy senki a házakban nem mert lakni.

Gönczy Benő.

— (*Eszterházy herceg fényűzéséről*) sok adoma maradt fenn, melyeknek ugyan fele sem igaz, de már csak keletkezésök is tanúságot tesz a rendkívüli fényűzés és bő költésről. Így beszélnek, hogy egy öt csekélylő angol nagyurtól azért vett meg 10,000 fton egy paripát, hogy szemeláttára megöljje. Máskor egy ritka vendég fölötti örömét nyilvánítandó, ezres bankjegyeknél főzött theát. Egy juhaival kérkedő lordnak pedig kimutatá, hogy neki Magyarországon juhásza is több van, mint amannak juha. — Viktoria angol királynő kotonázása alkalmával *Eszterházy* gyöngyeivel elhomályosítá az aranytól csillogó lordokat, csizmái százezreket értek, s lovai megszegyenyíték Albion telivér méneit.

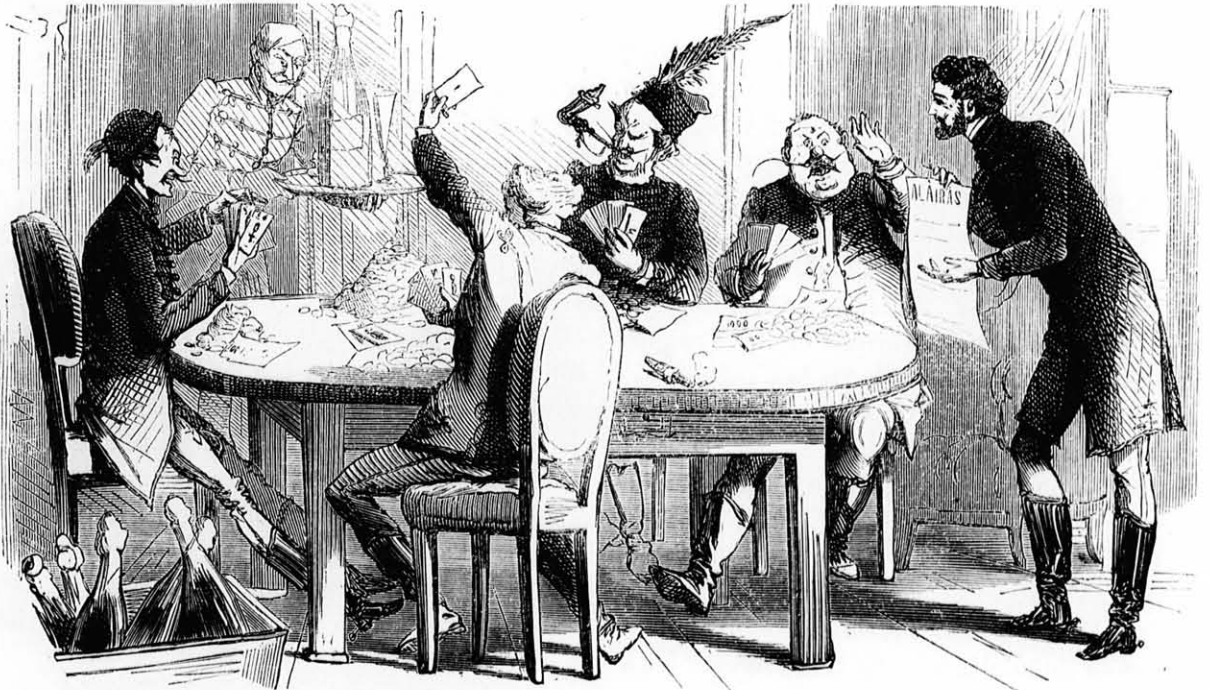
— (*Nagy-Britania és Irland népessége*) újabb kimutatás szerint a következő: Angolország és Wales 21,210,020; Scócia 3,153,413, és Irland 5,571,921 lélek. Irland lakossága az utolsó harminc év alatt több mint két millióval fogyott meg, s a sűrű kivándorlások által folyvást fogy.

A mostani pénzsükségben.

— Rajzolta *Jankó János.* —

Deleő: Ugyan hagyjon nekem békét azzal a számlával. Nagy a pénzsükség . . .
Szabó: Látom, mert nagysádnak sem telik — felül a ruhára.]

Desperdy ur: Ne is mutasd azt az árkust cesém; hogyan adakozhatnánk az éhező bukovinai magyarok részére, mi-
kor már az apró pénzt is kénytelenek vagyunk eldugdosni . . .

Gyűjtő: Szegény urambátyám! hát e sükség miatt kénytelenek tizesek meg százasokban játszani!

számára lettek volna berendezve a szobák. Az uradalom által megrendelt drága butorok most már nem lesznek elhelyezve, s csak egyes szobákban vannak összesűrve; egy részök kipakolva sincs. Különbösen szép az az íróasztal, melyet a Császárné számára Párisban rendeltek meg.

— (Nagy verekezés) történt parasztok és csendőrök közt m. hó 18-án Budinése faluban Eszék mellett. A falunak keleti orthodox lakossága éppen szerb ünnepet ült, midőn vendégül két katonakerkezett Eszékért, kiket — mivel csak szobeli szabadsággal tudták magukat igazolni — a csendőrök megtámadtak, s erőszakkal akartak Eszékre visszakísérni. A nép a katonák pártjára állott, s az összekapásban öt paraszt s egy csendőr megöltetett, s 30 lakos többé-kevésbé veszélyesen megsebesült.

— (A bécsiek legújabb éles) az, hogy Bismarck Bécsbe készült magát lefotografíroztatni, minthogy Berlinben nem találták el.

— (A hadak élelmezéséről) és ama roppant feladatról, mely egy hadsereg élelmezési biztosságaira nehezül, fogalmat szerezhetni a következő kimutatásból. A mozgóvá tett 7 porosz hadtestnek 10 napi ellátására kell: 36,324 mázsa kenyér, 9082 mázsa kószertült, 5838 m. rizs, 1460 m. só, 978 m. kávé, 97,673 m. zab, 26,290 m. széná és 30,672 mázsa szalma. Az egész porosz hadsereg havonta 46,800 mázsa húst fogyaszt el. Kávét a porosz katonák minden nap kapnak.

— (Insbachban egyetemi legió) alakult, s a csapat vezéréül Daum professor választott meg. Daum, dacára annak, hogy német professor, már két hadjárásban vett részt, s bajtársai dícsérik bátorságát.

— (Hohenzollern Károly herceg), Románia új fejedelme, kalandos módon érkezett el új hazájába. A herceg, Bratian román államférfi kíséretében, titkon Bécsbe jött, ott gőzhajóra ült, s hogy senki annyit se gyanítson róluk, mintha a vagyonorobott kastélyhoz tartoznának, s leendő fejedelm a második helyre váltott jegyet, s hogy a netán gyanakvókat még inkább elámta, egész úton úgy mutatá, mintha idős úttársának szolgálatában állana. Az ifjú herceg személye tetszik a románoknak: igen fiatal külsejű, és barátságos, meggyerő modoru. Gyakran jelenik meg gyalog és kíséret nélkül egyszerű polgári öltözetben Bukurest utcáin és sétahelyein. A kamara 100,000 arany ötvilágítat avasított meg neki.

— (A háború állományáról.) Egy bécsi katonai lap szerint azon 800,000 ember körül, kiket Austria fegyver alá hívott, 600,000 ember száll táborba és pedig 350,000 Poroszország és 250,000 Olaszország ellen. Azon csapatok, melyek Benedek tábornagy főparancsnoksága alatt az éjszakai hadsereget képezik, néhány nap alatt fel lesznek állítva a csak mórva hátr hosszában. A bécsiaknak állalmára minden elő van készítve Krakkó, Olmütz, Königsgrätz, Josefstadt és Theresienstadt várak fel vannak szerelve, s legnagyobb részt új erődítéseket nyertek. Bécs históriájáról sem feledkezett meg a kormány s Florisdorfnál egy új hidót épített a Dunán. — Benedek

táborszernagy máj. 26-án este elutazott főhadiszállására, Olmützbé, 60 személyből álló táborkarával. Olmütz csak ideiglenes hadiszállása leendő.

— (Velenceben) közelebb mind beszédték a fegyvereket és hadi szereket. A kiknél ezután ily tiltott tárgyakat találunk: hadi törvényezék elé állítják. Szentén hadi törvényezésként büntetik az oly külföldre távozás kísérletét, melyből kitetszik, hogy az illető idegen csapatba akart állani; valamint azt is, ki az ily távozást elősegíti.

— (Az orosz hadsereg) a Pruth hosszában az utóbbi napok alatt mintegy 15,000 emberre szaporodott. Az a hír azonban, hogy orosz és török hadak vonultak be a Dunafejedelemségekbe, nem valósult.

p—h. (Garibaldi hadfogadó hivatala.) a mint Florenceben az önkénytesek toborzási helyét elneveztek, a mult hetekben valóságos ostrom alá volt véve fiatal emberek csoportjaitól; mindenki sietett, hogy el ne utasítsák, mert a királyi parancs csak huszezerre határozta az önkénytesek számát, s hirtelen volt, hogy még mielőtt a tábornok a száraz földre jött, már is ötvenezer iratta be magát előlegesen az ideiglenes bizottmányoknál. Ugyanazért el is határozták, hogy az ezredek számát kettőszetik, tízről huszra emelik, s két zászlóalj helyét három adnak egy ezredhez. Ha ez így foly, lesz Garibaldinak százezerre menő vörös inges serege. Szidják is a burkust, hogy nem teszi meg az öt letű első lövést. „Atkozott egy nép,“ sohajt fél az olasz, „akár barát az a német, akár ellenség, soha sem értjük meg nyelvét. A nemzet egységéről s parlamentről szóltak évekig, s most, mikor várakozásuknak megfelelőleg Bismarck megkínálja őket mind a kettővel, nem akarják többé, mert oly finnyások, hogy a legbecsessebb ajándékot sem fogadják el piszkos kezéből; ehérek a sült galambot mégis visszautasítják, mert a pincér nem húzott glacé kesztyűt kezeire.“

— (A bajor királyt) nem zavarja meg a harci láma. Dacára a végzeteserű időknek, nem a fővárosban, hanem a Berg kastélyban tartózkodik, s nemrég hirtelen Svájcba utazott, hogy Wagner Rikárdal találkozhassék. A legstürgetőbb sürgönyök és közlemények felbontlanul és elintézetlenül hevertek Berg-kastélyban. Egy lélek sem tudta, hogy a király hova ment; csak lovasza által kísérve lovagolt el, nem értesítvén senkit utjáról, úgy hogy, s mint már történt egyszer, egy egész nap teljes bizonytalanság uralkodott a Felsőge hollétsé iránt. Lutz hadgyimnastar kószér küldötte hívért Berg-kastélyba lemondásának ajánlatával. A királyt nem lehetett szólni. Német hazafias körökben a király ez utazása miatt igen ingerült a hangulat.

— (Egy királyi látogatása Bécsben.) Olga württembergi királyné m. hó 26-án Bécsbe érkezvén, az indoháznál a Felsőgeek várták. Ő Felsőge a császár a vasutkocsishez ment, melyből Olga királyné kilepet, s megcsókolta kezét, megölelte a királynét. Ő Felsőge a császár a királynénak kocsiba szálltakor kezét nyújtott s gr. Crenneville kíséretében a legnagyobb hűlyek előtt kocsiott. Az udvari palotában a királynét a számára elkészített termekbe

vezették, ezután következett a reggeli, stb. Ekkép írják azt a bécsi lapok. Olga királynő az orosz cár testvére.

⊙ *(Jóindulás.)* Ha a jelenségek nem csálnak, — mondja egy angol lap — néhány nap múlva Németország egyik fele azzal lesz elfoglalva, hogy a másikat megölje vagy megcsónkítsa. A polgárháboru ugyan kínos látvány, de a világ, fájdalom, hamar meg szokja azt. Négy évig nyugodtan nézte az amerikai polgárháborut. Napjainkban többé nem szükséges, hogy egy németek ellen viselt német háboru 30 vagy legalább hét évig tartson. Megölnék vagy 100,000 ellenséget, a nép nyomorba süllyesztenék, az egész ország vadonná tétetik, s mindez rövidebb idő alatt, mint mennyi egy őszi utazáshoz kívántatik. A háboru tartson bár 7 hónapig vagy 7 hétig, és akármilyen legyen is annak kimenetele, mindenkor ugyanazon történetet hagyandja maga után hátra, mely a próféta könyvében olvasható: a régi történetet a pusztításról, szenvedésről és szomorúságról.

⊙ *(Hugó Viktor)* a mostani pénzzavarokban nagy összeget veszített. Egy londoni bankár bukása folytán 375,000 frankig károsult.

⊙ *(Görögországi levelek)* szerint nagy forrongás támadt Albániában és Epirusban arra a hírre, hogy Garibaldi elhagyja Caprerát. Egy régi hagyomány után azt tartják, hogy őket egy veres ember fogja felszabadítani. E jóslat sokat foglalkoztatja a kedélyeket; azt hiszik, hogy e megszabadító veres ember Garibaldi lesz.

⊙ *(Stockholmban)* a kath. templom tornya máj. 26-án összedült; 50 ember részint szörnyet halt, részint megsérült.

⊙ *(Offenbach)* most a gyermekek kedvenc olvasmányából, Robinson Crusoe-ból készít operettet.

⊙ *(A bécsi angol követ)* Bloomfield lord, egy diplomatai estély alkalmával 100 aranyban fogadott, hogy a béke fenntartatik.

⊙ *(Garibaldi fiére)*, ki több idő óta betegesen fektett, s kit nemrég Garibaldi Nizzában incognito meglátogatott, máj. 18-án meghalt.

Irodalom.

— *(„A gégebajok“)* cím alatt dr. Navrátil Imre egyetemi tanártól számos, a szövegbe nyomott metszet kíséretében, 592 oldalra terjedő nagy nyolcadretű kötet jelent meg igen díszes kiállításában; kiadta Emich Gusztáv; ára 3 ft, s egy bizonyára olcsóbb a külföldi tudományos művek első kiadás példányainál. — Ez a tudományi műhez laikus létezésre hozza szólanunk neveléses volna; mindazáltal gyógyászati foglalkozó orvos előfizetőknek köteleességüknek tartjuk bejelentésbe ajánlani. — mint oly orvos művét, a kit legfőképp légszáj bajokban számtalan szenvedő keres föl naponta testvér-úvárosunkból, s a vidékről, s a ki e bajokról tudományos egyetemenkben felolvasásokat tart. — Mi e tudományos műnek csak nyelvetéséhez s irányához szólhatunk; az első magyarság és keresetlen, az utóbbi egyszerű s oly tiszta és világos, mint az ezen szakembereknek szánt munkát az avatlan olvasó is megértheti. — oly szép tulajdonok, melyek után tudásunk — fájdalom! — vajmi ritkán bőrkesszenek.

— *(„Doigonatof“)*, írta Svéter Kálmán, nyomtatott Engel és Mandellónál.

— *(Zilahy Imre)* munkás fiatal írónk fordításában közelebb Racine „Andromache“-ja fog megjelenni. Ez a marosvásárhelyi új nyomda első kiadása lesz. A tíszta jóvödelem a mezősegi inasok s főnagyságára van szánva, Először

tési ár 60 kr., mely Imreh Sándor nyomdásznak Marosvásár helyre címezve jun. 15-ig küldendő el.

— *(Beküldetett szerkesztőségünkbe)* „Üdvhangok 6 magik gőncruszkai gr. Kornis Miklós és hajnácskői Vécsey Mária báró k. a. boldog egybekelésének örömmünnepe.“ Mind a költeményt, mind a zongorakiséretet szerzette *Szepesti Imre*.

Nemzeti színház.

Előadásra ki vannak tűzve: jun. 3. *Benoiton-család*; 4. *Fény árnyai*, 5. *Hunyadi László*, Ellinger 2-ik vendégjátékánál. 6. *Ha nem háromkodik*, és *Fehér szegfű 1-ször*, 7. *Büvös vadász*, 8. *Cárnó*, 9. *Hugenották*, Ellinger 3-dik vendégjátékául.

Szerkesztői üzenetek.

— *Mágozra*: N. J.-nak. Köszönjük a szives és helyes figyelmötetést, mely az illető cikkirő iránt óvatosságot követel részünkről.

— *Zombolyára*: K. J.-nak. Nagyobb pártatlanság, világosabb előadás, rendszeresebb elbeszélés nagy előnyére váltak volna a cikkeknek. Így közlésének felelősségét nem vállalhatjuk magunkra.

— *Egerbe*: T. T.-nak. Nem tőlünk függött. Óhajlásának megfelelőünk.

— *Temesvárra*: K. P.-nek. Biz a cikk nem olyan, mint a nospolya, mely minél tovább hever, annál jobba válik; ezt mi is belátjuk, de nem tehetünk ellene. — A küldött összeget S. L. ur nevére april 1-jétől jegyeztettük be, minthogy előfizetni az évnegyedben közbe eső számoktól kezdve nem lehet.

— *Aradra*: T. L.-nak. A múlt hét végén, akkorra tehát már elkésve érkezett.

— *Pesten*: Sz. G.-nak. A közlendők sorába jutott ez is. — *Ploesztre*: A nemes ügy előmozdítására a legkészségebben nyújtunk segédkezet; most azonban, midőn annak kezébe közt polemia foly a közönség színe előtt, magának az ügynek érdekében nem tartjuk eredményre vezetőnek a felszólítást, melyet egyébiránt rövidebbnek s tömörebbnek óhajtanánk, s határozottabbnak arra nézve, hogy közvetlenül hová intézendők a küldemények.

— *Denidra*: H. V.-nek. A muzeum igazgatójának a be-küldött becses ritkaságról szóló elismervényét póstai uton küldtük el.

— *N. Tárkányra*: U. J.-nak. A beküldött rajzot egy másik vállalatban már mi is közöltük. Egyébiránt Bodonehrnek ezen augsburgi gyűjteménye megvan a mi könyvtárunkban is. A bizalmat köszönettel vettük.

— *H. Nánásra*: B. P. L.-nak. Így kissé hosszú arra, hogy mielebb jöhessen.

— *Londonba*: Köszönettel megkaptuk az utolsó küldeményt is.

— *Késdi-Vásárhelyre*: B. L.-nak. Soraira magánválaszt küldtünk.

— *Székesfehérvárra*: U. G.-nak. Köszönettel vettük s reméljük, hogy az óhajlásnak megfelelőünk.

— *Pesten*: B. G.-nak. Kezünkhöz jutott s bár még nem olvashattuk el, mégis hisszük, hogy ezen már több derék cikket itt tall most is hasonlóval kedveskedik.

— *Lugozra*: Vettük s a magunkét elküldtük.

— *Pesten*: B.-nek. Szeretnők, ha néhány ily különös magyarról is hozzá kapcsolna ön adatokat; akkor külön cikk lehetne belőle.

A „Hazánk“ 1866. első évnegyedi folyama kerestetik.

— A „*Hazánk s Külföld*“ ez ideig első évnegyedi folyamát fűző *Zimmermann Károly* plebánus ur birni óhajtván, (mint-hogy a kiadó-hivatalban azon negyed számai kifogytak.) — ha valamely kasszinó, olvasókör vagy más társaság attól megválni hajlandó lenne, kérérik azt a rendes előfizetési ár mellett a fűteltimzettnek *N. Váradon* át *V. Püspökre* küldeni.